

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Turvallisuuskulttuurin luominen oppilaitokseen

Silander, Johan

2015 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Leppävaara

Turvallisuuskulttuurin luominen oppilaitokseen

Johan Silander
Turvallisuusala
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2015

Johan Silander

Turvallisuuskulttuurin luominen oppilaitokseen

Vuosi 2015

Sivumäärä 104

Tilanne organisaatiossa saattaa olla sellainen että organisaatiosta puuttuu turvallisuuskulttuuri kokonaan. Seikka saattaa ilmetä siten, että johdolla ja henkilökunnalla ei ole selkeätä kuvaa organisaation turvallisuuden tasosta, tällöin koko organisaatiossa vallitsee tietämättömyys turvallisuus-järjestelyistä ja erilaisista toimintamalleista. Vastuu- ja tehtäväjako ovat epäselvät ja organisaatiossa ei tiedosteta mitkä ovat esimerkiksi organisaation lakivelvoitteet.

Pelastustoimi on omalta osaltaan lanseerannut omatoimisen varautumisen auditointimallin. Suorittaessaan palotarkastuksia, valtakunnan Palolaitokset voivat auditointimallin avulla mitata organisaation turvallisuustasoa palo- ja pelastustoiminnan näkökulmasta. Kyseisen mallin mukaisen palo-tarkastuksen yhteydessä ilmeni että Vaasan kaupungin II-asteen oppilaitoksessa, Vaasan ammattiopistossa, oli vakavia puutteita jokaisessa tarkastettavassa osa-alueessa. Päällimmäiset puutteet liittyivät järjestelmälliseen työskentelyyn, henkilökunnan osaamiseen tasoon sekä epäselvyyksiin johdon tehtävistä ja vastuista. Turvallisuuskulttuurissa oli havaittavissa vakavia puutteita. Johtuen palotarkastuksen tuloksesta, tehtiin päätös saattaa koko Vaasan kaupungin II-asteen koulutuksen oppilaitokset sellaiseen kuntoon, että ne vastaisivat omatoimisen varautumisen auditointimallin kriteereitä.

Aikaisemmin organisaatiot pystyivät eri Pelastuslaitosten sivuilta hakemaan malleja pelastussuunnitelmista, joiden pohjalta voitiin laatia oma pelastussuunnitelma. Kuitenkin Pelastuslaitos on pää-osin poistanut mallit, koska ne ohjasivat laadintaa liiaksi siten, että erilaisilla organisaatioilla oli liian samankaltaiset pelastussuunnitelmat, jotka eivät siten vastaa organisaation todellista tilannetta. Ongelmana tässä on se, että nyt netistä enää löytyvät pelastussuunnitelmamallit vastaavat huonommin omatoimisen varautumisen auditointimallin vaatimuksia.

Vaasan kaupungin II-asteen koulutuksessa päätettiin laatia pelastussuunnitelmat käänteisellä prosessilla siten, että noudattamalla auditointimallin runkoa ja vastaamalla auditointimallin kriteereihin laadittiin pelastussuunnitelma. Laaditun pelastussuunnitelman ja siitä johtuvan käytännön työn seurauksena oli selkeästi havaittavissa myös muutos kohti parempaa turvallisuuskulttuuria. Mielenkiinnon kohteeksi muodostui siten kysymys voiko auditointimallin mukaan laadittua pelastussuunnitelmaa käyttää turvallisuuskulttuurin muodostamiseen organisaatioon, josta sellainen puuttuu tai on alhaisella tasolla.

Tämän päättötyön tutkimuksen tuloksista voidaan todeta, että se on mahdollista, mutta vaatii itse suunnittelutyössä lakivelvoitteiden ja auditointimalli kriteereiden tueksi jotain lisää. Tämä lisä voisi tulevaisuudessa olla jokin muotoinen työkalu, joka vielä odottaa luomistaan. Toinen vaihtoehto on se, että pelastussuunnitelman kokoava henkilö omaa vahvan turvallisuusalan osaamisen.

Johan Silander

Creating a Culture of Safety in an Educational Institution

Year

2015

Pages

104

A culture of safety may not exist in some organizations. The management and the staff may be ignorant of the security arrangements and procedures. The division of responsibilities and duties may be unclear, and people may not be aware of, for example, the organization's legal obligations. There may not be clear understanding of the level of security in the organization.

The emergency services have launched an auditing model for organization-based preparedness. When carrying out fire inspections, the auditing model enables the nation's fire departments to measure the level of security in an organization from the fire and emergency services' point of view. When a fire inspection was completed in accordance with the aforementioned model at Vaasa Vocational Institute (a vocational upper secondary education institute in the city of Vaasa), severe deficiencies were observed in every field under scrutiny. The most obvious deficiencies were related to procedures, the level of know-how of the staff and confusion about the duties and responsibilities of the management. Severe deficiencies were observable in the culture of safety. As a result of the conclusions of the fire inspection, a decision was made to bring all the upper secondary education institutes in Vaasa to a level in which they would meet the criteria of the auditing model.

In the past, organizations were able to find rescue plan models on the websites of the emergency services, based on which they could draw up their own rescue plans. However, the emergency services in Ostrobothnia have removed the models from their website as it was seen that they could easily lead to one-size-fits-all rescue plans that don't take the demands of various organizations into consideration. In addition to this, the rescue models that may still be found on the Internet may only unsatisfactorily meet the demands of the organization-based preparedness auditing model.

A decision was made to draw up the rescue plans for the town of Vaasa's upper secondary education by an inverse process following the framework and answering the criteria of the auditing model. As a result of the completed and implemented rescue plan, an improvement towards better security culture became apparent. A matter of particular interest was if a rescue plan completed in accordance with the auditing model could be used to create a safety culture in an organization where such culture does not exist or only exists at a low level.

The conclusions suggest that it can be done, but more support is needed in the planning of the rescue plan to meet the legal demands and the criteria of the auditing model. In the future, a help-tool may need to be created for people who don't have experience in creating rescue plans. Otherwise the expertise of a professional with a deep understanding of the security branch may be utilized

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Opinnäyteyden tavoitteet, rajaukset ja keskeiset käsitteet.....	7
	2.1 Tavoitteet	7
	2.2 Rajaukset	7
	2.3 Keskeiset käsitteet.....	8
	2.4 Menetelmä.....	9
3	Oppilaitoksen turvallisuuskulttuurin	10
	3.1 Tarpeellisuus	10
	3.2 Työn haastavuus	11
4	Omatoimisen varautumisen auditointi-malli	12
5	Kattavan pelastussuunnitelman edut	15
	5.1 Lakiperusteet	15
	5.2 Yleinen etu	20
	5.3 Henkilön tarve	23
6	Kehitystyön esittely	24
	6.1 Tilaaja.....	24
	6.2 Kehitystyön tarve	25
	6.3 Kehitystyön tavoitteet	26
	6.4 Käytännön toteutus	26
	6.5 Tulokset.....	28
	6.5.1 Yleistä	28
	6.5.2 Suunnitelmien selkeyttäminen.....	28
	6.5.3 Onnettomuusriskien hallinta ja dokumentointi	29
	6.5.4 Turvallisuusjohtaminen	31
	6.5.5 Kehitystyön tulokset	33
7	Johtopäätökset	34
8	Oman työn arviointi	37
	Lähteet	39
	Kuvat	41
	Taulukot	42
	Liitteet.....	43
	Liite 1 Pelastussuunnitelma Hansa-kampus	44

1 Johdanto

Yhteiskunnassamme erilaiset ikävämät tapahtumat oppilaitoksissa, kuten kouluampumiset (Raumanmeri 1989, Jokela 2007, Kauhajoki 2008) sekä eri kouluissa tapahtuneet puukotukset (Kerava 2012, Oulu 2013, Utsjoki 2014) ovat nostattaneet puheenaiheeksi koulujemme tämän päivän turvallisuuden. Vaikka sulkisimme pois kaikki väkivaltarikokset, niin emme kuitenkaan voi luonnehtia kouluja ja oppilaitoksia lintukodoksi, vaikka kuinka haluaisimme. Lapsen vanhempana haluaisimme tuudittautua tunteeseen, että omalla lapsella on kaikki hyvin koulupäivän aikana. Onnettomuuksia tapahtuu ja paloja syttyy, myös oppilaitoksissa (Kouvola 2014). Oppilaitoksilla on tarve pohtia nykytilaansa, omaa turvallisuustasoaan, sen riittävyttä ja mahdollisia kehitystarpeita sekä luoda tai parantaa vallitsevaa turvallisuuskulttuuriaan.

Tämä ei ole vain oppilaitoksia koskeva asia, vaan koskee yhtäläillä suurinta osaa valtakuntamme eri organisaatioita. Mikäli tietämys siitä, mihin organisaation kuului varautua omassa toiminnassaan koskien palo- ja pelastusturvallisuutta on puutteellinen, niin organisaation turvallisuuskulttuurissa on vakavia aukkoja. Helpottaakseen omalta osaltaan tilannetta Pelastustoimi on laatinut omatoimisen varautumisen auditointimallin kirkastaakseen organisaation nykytilaa ja siten avittamaan organisaatioiden turvallisuuskulttuurin kehittämistyötä.

Vaasan Ammattiopistossa (VAO) turvallisuuskulttuurissa todettiin puutteita. Henkilökunnan keskuudessa vallitsi epätietoisuus ja tietämättömyys toimintamalleista. Auditointimallin mukaisen palotarkastuksen yhteydessä paljastui kuinka puutteellinen tilanne oli ja Pelastusviranomaiset vaativat, että puutteisiin pitäisi reagoida viipymättä. Pelastusviranomaisten vaatimuksesta oppilaitos laati uudet pelastussuunnitelmat, jotka korjaisivat vallitsevan turvallisuusvajeen. Tässä opinnäytetyössä tarkastelen VAO:lle tehtyä turvallisuustyötä ja vastaan kysymykseen voiko kyseistä auditointimallin mukaan laadittua pelastussuunnitelmaa käyttää myös turvallisuuskulttuurin luomiseen eri oppilaitoksiin.

2 Opinnäytteen tavoitteet, rajaukset ja keskeiset käsitteet

2.1 Tavoitteet

Pelastustoimi on ottanut palotarkastuksissaan käyttöönsä auditointimallin, jolla se määrittelee tarkastettavan kohteen omatoimisen varautumisen tason. Käänteisessä prosessissa, noudattamalla auditointimallin runkoa ja vastaamalla esitettyihin kysymyksiin, voidaan laatia kohteelle pelastussuunnitelma. Mutta onko niin että auditointimallin mukaan laadittua pelastussuunnitelmaa käyttäen on myös mahdollista luoda kohteelle turvallisuuskulttuuri, jos sellainen kohteesta puuttuu? Tässä opinnäytetyössä tarkastelen Vaasan Ammattiopistossa tehtyä kehitystyötä ja yritän vastata edellä mainittuun kysymykseen.

2.2 Rajaukset

Tässä opinnäytetyössä tarkkaillaan ainoastaan turvallisuuskulttuurin luomista yllämainitun auditointimallin kautta. Tässä työssä ei tarkastella muita aikaisempia tapoja luoda turvallisuuskulttuuria, eikä verrata aikaisempia tapoja auditointimallin mukaiseen käänteiseen prosessiin. Vaikka tarkasteltavassa prosessissa pelastussuunnitelmia laadittiin kaiken kaikkiaan neljä Vaasan kaupungin II-asteelle, tässä opinnäytetyössä tarkastelen saavutettuja tuloksia ainoastaan Vaasan Ammattiopiston Palvelut -yksikön Hansa campuksen osalta. Opinnäytetyön kohteena olevaa pelastussuunnitelmaa koskevat Pelastuslaki (379/2011) sekä Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011). Pelastussuunnitelman ohjeistuksena on käytetty Pelastustoimen auditointimallia omatoimisesta varautumisesta.

Vaikka käsiteltävän kehitystyön tavoitteena on nostaa organisaation turvallisuuskulttuuria, niin tämä työ keskittyy ainoastaan käsittelemään organisaation turvallisuutta pelastustoiminnan näkökulmasta. Vaikka esimerkiksi Työturvallisuuslakikin (738/2002, § 8-15) velvoittaa työnantajaa samankaltaisilla toimilla kuin Pelastuslaki (379/2011), ei tässä työssä erikseen huomioida Työturvallisuuslakia. Tässä työssä ei myöskään käsitellä yritysturvallisuuden muita osa-alueita kuin pelastustoimintaa.

2.3 Keskeiset käsitteet

Turvallisuus

”Yksilön näkökulmasta katsottuna turvallisuus on arvo, joka merkitsee sekä varmuutta että vaarattomuutta” (Mäkinen 2007, 63).

Turvallisuusjohtaminen

Työterveyslaitos määrittelee Työturvallisuuslain soveltamisoppaassaan turvallisuusjohtamista toimintamalliksi joka sisältää suunnitelmallisia ja pitkäjänteisiä toimintatapoja, joilla varmistetaan turvallisuus osaksi toimintaa kaikilla hierarkian tasoilla.

(Työterveyslaitos. Työturvallisuuslaki, soveltamisopas 2010, 29)

Turvallisuuskulttuuri

Termi tuli yleiseen käyttöön Tsernobylin ydinvoimaonnettomuuden tutkinnan yhteydessä. Säädöksestä (Vnp 717/2013, 7 luku 28 §) voimme lukea seuraavaa:

”organisaatioiden johdon on osoitettava päätöksillään ja toiminnallaan sitoutumisensa turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin ja ratkaisuihin. Henkilöstöä on kannustettava vastuuntuntoiseen työskentelyyn ja turvallisuutta vaarantavien tekijöiden tunnistamiseen, raportointiin ja poistamiseen. Henkilöstöllä on oltava mahdollisuus osallistua turvallisuuden jatkuvaan kehittämiseen”

Omatoiminen varautuminen

”Omatoiminen varautuminen määritellään pelastuslaissa 379/2011 ja veloitteen toteuttaminen edellyttää organisaatiolta onnettomuusriskien tunnistamista ja arviointia, menetelmiä tunnistettujen riskien ehkäisemiseksi sekä toimintavalmiutta kyseisissä onnettomuustilanteissa.” (Pohjanmaan Pelastuslaitos. Omatoimisen varautumisen auditointi 2014, 2)

Lisäksi pelastuslaki (379/2011) 14 § määrittelee omatoimisen varautumisen seuraavasti:

”Rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan:

- 1) ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä;
- 2) varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa;
- 3) varauduttava tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät;

4) ryhdyttävä toimenpiteisiin poistumisen turvaamiseksi tulipaloissa ja muissa vaaratilanteissa sekä toimenpiteisiin pelastustoiminnan helpottamiseksi”

(www.finlex.fi, 2014)

Omatoimisen varautumisen auditointimalli

”Omatoimisen varautumisen auditointimalli on tarkoitettu sekä pelastusviranomaisille auditoivan palotarkastuksen suorittamiseksi että organisaatioille turvallisuuden ja omatoimisen varautumisen kehittämisvälineeksi.”

(Pohjanmaan Pelastuslaitos. Omatoimisen varautumisen auditointi 2014, 2)

Pelastussuunnitelma

”Pelastussuunnitelman tarkoituksena on toimia kohteen henkilöstölle ohjeena, oppaana ja kokoavana tietopakettina turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Pelastussuunnitelma toimii kohteen henkilöstön työkaluna onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä sekä antaa toimintaohjeet onnettomuuden sattuessa.”

(Keskiuudenmaan Pelastuslaitos. Yrityksen Pelastussuunnitelma 2014, 4)

2.4 Menetelmä

Koska olen itse ollut myös mukana laatimassa tässä opinnäytetyössä käsiteltävää pelastussuunnitelmaa ja lisäksi työskentelen täyspäiväisesti kohdeorganisaatiossa, perustuvat tutkimuksessa tehdyt havainnot lähinnä omiin havaintoihin ja kokemuksiin eli empiriaan. Varsinainen tilaajalle (VAO) laadittu kehitystyö tähtäsi muutokseen organisaation tavassa toimia. Tilaajan vanha ja vakiintunut toimintatapa ei vastannut nykypäivän vaatimukseen ja oli muutettava. Ongelmana oli, että organisaation turvallisuus koettiin erillisenä varsinaisesta toiminnasta eikä mielletty, että turvallisuus kuuluisi huomioida organisaation kaikissa toiminnoissa. Turvallisuuden kehittäminen ei siten ole erillinen prosessi vaan se tukee varsinaista toimintaa. Tätä ajattelua tukee esimerkiksi Miettinen (2002, 23).

Kehitystyön tarkoitus oli siis muuttaa organisaatiossa vallitsevaa toimintatapaa, kehittää turvallisuuskulttuuria. Muutoksen aikaansaamiseksi oli tapahduttava interventio. Interventiolla tarkoitetaan väliintuloa, jolla pyritään muuttamaan toimintaa (Heikkinen, Huttunen & Moilanen 1999, 44). Lisäksi kehitystyöhön osallistui organisaation omat työntekijät ja siksi menetelmä on luonteeltaan toimintatutkimus. Heikkisen, Huttusen ja Moilasen (1999, 49) mukaan ”Useissa toimintatutkimusta määrittelevissä kirjoituksissa

korostuu yhteisön näkökulma sekä yksilöiden aktiivinen toiminta yhteisönsä kehittämiseksi ja heidän osallistumisensa tutkimukseen.”

3 Oppilaitoksen turvallisuuskulttuurin

3.1 Tarpeellisuus

Ajatelkaa seuraava kuvitteellinen tilanne:

Oppitunnin keskeyttää palokellon huuto käytävällä. Opettaja hämmentyy tilanteesta ja miettii, miten hänen kuuluisi toimia. Opiskelijat katsovat opettajaa ja odottavat häneltä ohjeita, joita ei tule, koska kukaan ei ole kertonut hänelle kuinka tilanteessa kuuluisi toimia. Emmittyään tovin ja kurkattuaan käytävälle, missä muut ryhmät jo harhailevat uloskäyntejä kohti, opettaja päättää kuitenkin viedä opiskelijat varmuuden vuoksi ulos tilasta ja käskee opiskelijoita seuraamaan häntä. Opettaja kulkee edeltä ja kaikki opiskelijat seuraavat häntä ripeästi käytävälle, kaikki paitsi Jaakko, joka tilanteesta ahdistuneena on käpertynyt pöytänsä alle. Opettaja vie ryhmänsä kohti päärappusia, joita kaikki aina käyttävät päivittäin. Perillä rappusten päässä kohtaa häntä kauhistuttava näky: ihmisiä pakenee mustana vellovaa savua suoraan heitä kohti. Opettaja tuntee kuinka paniikki puristaa hänen sydäntään, heidän ainoa tuntemansa pakoreitti on katkaistu.

On olemassa tarve varautua etukäteen mahdollisiin riskeihin, jotta ne eivät toteutuisi ja suunnitella omaa toimintaa, mikäli riski varautumisesta huolimatta toteutuisi. Esimerkiksi tulipalotilanteessa henkilökunnan toiminta saattaa olla ratkaiseva tekijä siinä, koituuko palosta pienempiä savu- ja vesivaurioita vai onko suuronnettomuus käsillä. Huonosti hoidettu tulipalotilanne voi koitua vahingoksi myös organisaation yhteen tärkeään suojattavaan immateriaaliseen arvoon eli maine kärsii pahasti. Mainetta ajatellen on suuri ero siinä antaako Pelastuslaitos lausunnon mediassa: - ”Kaikki suuronnettomuuden elementit olivat ilmassa, mutta henkilökunnan ripeällä toiminnalla pahimmalta vältyttiin”, verrattuna siihen että media otsikoi: - ”Suuronnettomuus oppilaitoksessa, 100 opiskelijaa menehtyi!” Seuraavat viikot media täyttyy jatkokysymyksistä kuten: - ”Kuinka tämä pääsi tapahtumaan?” ja ”Kuka kantaa vastuun?”.

Pelastussuunnitelman laatimisvelvollisuus tulee Pelastuslaista (379/2011) 14§ ja 15§ sekä Valtioneuvoston asetuksesta pelastustoimesta (407/2011) 1 §. Tavoite on oman toiminnan ja viranomaistoiminnan kautta vähentää tulipalojen, tapaturmien ja muiden vaaratilanteiden taantumista niin että väestön terveys, omaisuus, tuotannon jatkuvuus ja puhdas ympäristö kyetään turvaamaan, sekä normaali että poikkeusoloissa.

3.2 Työn haastavuus

Velvoite koskee täten myös oppilaitoksia jotka valitettavan usein laativat Pelastussuunnitelman täyttääkseen lain edellytykset, mutta lain henki menee sivun suun. Pelastussuunnitelman laatiminen on oleellinen turvallisuuden ylläpitämiseksi oppilaitoksessa. Valitettavasti suunnitelma itsessään ei riitä turvallisuuden parantamiseen. Täytyy myös jatkuvasti, sekä tiedolla ja käytännön harjoituksilla, kouluttaa henkilökuntaa ja turvallisuushenkilöstöä, hankkia sekä ylläpitää turvallisuus-kalustoa, tarkistaa rakenteellista turvallisuutta ja lisäksi päivittää turvallisuusjärjestelyjä siten, että ne vastaavat organisaation nykyhetken toiminnan tarpeisiin.

Usein oppilaitoksista saattaa puuttua tietoa siitä, kuinka turvallisuutta kokonaisuutena kuuluisi hallita. Tiedon puute on varmaan suuri syy siihen, miksi oppilaitosten turvallisuustaso saattaa olla alhainen ja turvallisuusjohtaminen on lähinnä olematonta. Kyseessä ei kuitenkaan ole vain oppilaitosten ongelma vaan ongelma on luultavasti valtakunnallinen suuressa osassa organisaatioita, sekä julkisissa että yksityisissä.

Jos organisaatio olisi tilanteessa, jossa siltä kokonaan puuttuu pelastussuunnitelma, joutuisi se aloittamaan työn ihan nollassa. Apua oman pelastussuunnitelman laadintaan on aikaisemmin voinut hakea eri Pelastuslaitosten kotisivuilta. Esimerkiksi mallin oppilaitoksen pelastussuunnitelmaan voi löytää Länsi-Uudenmaan Pelastuslaitoksen kotisivuilta (http://www.lup.fi/fi-FI/Ohjeet_ja_lomakkeet/Pelastussuunnitelmat/Oppilaitokset) jonka avulla, lähinnä tietoja täyttämällä, voi laatia oppilaitokselle tarvittavan pelastussuunnitelman.

Helpottaakseen oman turvallisuustason mittausta koskien pelastustoimintaa Suomen Pelastustoimi on luonut mallin omatoimisen varautumisen auditointia varten. Mallia käytetään nykyään valtakunnallisesti, kun Pelastusviranomainen suorittaa lain edellyttämää valvontatehtäväänsä suorittamalla palotarkastuksia eri kohteissa. Auditointimallin kriteereiden avulla voidaan mitata, ja siten helposti havainnollistaa, millä tasolla oman organisaation turvallisuustaso on. Auditointimalli ei kuitenkaan suoraan anna vastauksia siihen, kuinka laatia sellainen Pelastussuunnitelma, jolla myös hallittaisiin kohteen turvallisuutta.

Pohjanmaan Pelastuslaitos järjesti 11.6.2014 seminaarin, jossa uusi omatoimisen varautumisen auditointimalli esitettiin alueen eri oppilaitoksille. Luennoitsijana toimi Pelastuslaitoksen valmius-suunnittelija, joka kertoi että Pohjanmaan Pelastuslaitos on omalta osaltaan nykyään poistanut kotisivuiltaan kaikki pelastussuunnitelmien pohjat. Syyksi ilmoitettiin että, jos organisaatiot sokeasti vain seuraavat pohjien malleja, niin on vaarana, että pelastussuunnitelmat vastaisivat huonosti todellista tilannetta ja siten eivät täyttäisi tarveitansa. Seminaarin

aikana tähdenneettiin, että pelastussuunnitelmaa ei laadita Pelastuslaitosta varten, vaan se laaditaan organisaation omaan tarpeeseen. Pelastussuunnitelman sisällön kuuluu muistuttaa organisaatiota, johon se on laadittu ja siksi sitä ei kuulu laatia valmiisiin pohjiin. Siksi jatkossa kuvatus kehitystyön aikana muodostui ajatus kääntää prosessi siten, että vastaamalla mallin kysymyksiin laadittaisiin pelastussuunnitelma.

4 Omatoimisen varautumisen auditointi-malli

Pohjanmaan Pelastuslaitos (myöhemmin Pelastuslaitos) on yksi Vaasan Kaupungin liikelaitoksista, joka vastaa pelastustoiminnan tuottamisesta 12 kunnan alueella Pohjanmaalla. Vuonna 2013 Pelastuslaitos suoritti 3 298 pelastustehtävää, 19 753 ensihoitotehtävää ja 1 338 turvapuhelintehtävää. Pelastuslaitoksen liikevaihto vuonna 2013 oli 16,5 milj. euroa. Pelastuslaitos on vuonna 2013 ottanut valtakunnallisesti käyttöönsä omatoimisen varautumisen auditointimallin suorittaessaan lakivelvoitteista valvontatehtävää (Pelastuslaki 379/2011, 12 luku, 78 ja 80 §).

”12 luku Pelastustoimen valvontatehtävät

78 § Pelastuslaitoksen valvontatehtävä

Pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä”

”80 § Palotarkastuksen ja muun valvontatehtävän toimittaminen

Palotarkastuksia ja muita 78 §:n mukaisen valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä saa suorittaa alueen pelastusviranomainen.

Palotarkastus saadaan suorittaa rakennuksessa ja rakennelmassa, niihin kuuluvissa huoneistoissa ja asunnoissa sekä muissa kohteissa. Palotarkastuksen suorittaja on päästettävä kaikkiin tarkastettaviin tiloihin ja kohteisiin. Tarkastettavan kohteen edustajan on esitettävä säädöksissä vaaditut suunnitelmat, muut asiakirjat ja järjestelyt.

Kiinteistön omistajan, haltijan ja toiminnanharjoittajan on pyynnöstä toimitettava alueen pelastusviranomaiselle maksutta 15 §:ssä tarkoitettu pelastussuunnitelma ja mahdolliset muut sellaiset kohteen palo- ja poistumisturvallisuudesta laaditut asiakirjat, joita alueen pelastusviranomainen tarvitsee 78 §:n mukaisessa valvontatehtävässään.

Palotarkastuksesta on laadittava pöytäkirja, jossa tulee riittävästi yksilöidä tarkastus-kohte, tarkastuksen kulku, tarkastajan tekemät keskeiset havainnot, tarkastettavan kohteen edustajan esittämä selvitys sekä johtopäätökset ja niiden perustelut. Pöytäkirja on myös laadittava, jos alueen pelastusviranomaisen muutoin valvonnan yhteydessä antaa 81 §:ssä tarkoitetun korjausmääräyksen tai keskeyttää välittömän tulipalon tai muun onnettomuuden vaaraa aiheuttavan toiminnan. Pöytäkirja on viipymättä annettava tiedoksi asianosaisille.”

(www.finlex.fi, 2014)

Pelastuslaitoksen kotisivuilla (www.pohjanmaanpelastuslaitos.fi) kerrotaan omatoimisen varautumisen auditointimallista seuraavaa:

”Omatoimisen varautumisen auditointimalli on tarkoitettu sekä pelastusviranomaisille auditoivan palotarkastuksen suorittamiseksi että organisaatioille turvallisuuden ja omatoimisen varautumisen kehittämisvälineeksi.

Pohjanmaan pelastuslaitos suorittaa määräaikaisten palotarkastukset kyseisen mallin mukaisesti. Auditointi suoritetaan kohteessa yhdessä asiakkaan edustajan kanssa.”

(Lähde: Pohjanmaan Pelastuslaitos, 2014)

Samaiselta sivulta löytyy pdf-muodossa malli siitä, kuinka omatoimisen varautumisen auditointi tehdään palotarkastuksen yhteydessä. Organisaatio voi itse myös etukäteen perehtyä malliin ja verrata omaa toimintaansa siihen ja näin luoda kuva oman turvallisuustoiminnan nykytasosta. Auditointi on jaettu kuuteen (6) eri osa-alueeseen, jotka tarkistetaan erikseen palotarkastuksen aikana. Ajatushan on, että pelastussuunnitelma on yksi keskeisimmistä dokumenteista, jotka ohjaavat organisaation toimintaa kriisitilanteessa.

Auditoinnin osa-alueet ja niiden hallinta tulee löytyä pelastussuunnitelmasta. Tällä tavalla voidaan osoittaa että turvallisuusjohtaminen on aktiivista ja että turvallisuuskulttuuri on korkeatasoista. Ote mallista:

”Omatoimisen varautumisen auditointimalli on tarkoitettu sekä pelastusviranomaisille auditoivan palotarkastuksen suorittamiseksi että organisaatioille turvallisuuden ja omatoimisen varautumisen kehittämisvälineeksi. Omatoiminen varautuminen määritellään pelastuslaissa 379/2011 ja veloitteen toteuttaminen edellyttää organisaatiolta onnettomuusriskien tunnistamista ja arviointia, menetelmiä tunnistettujen riskien ehkäisemiseksi sekä toimintavalmiutta kyseisissä onnettomuustilanteissa. Omatoimisen varautumisen merkitys on tärkeä, sillä on-

nettomuuksia voi ehkäistä vain ja ainoastaan organisaatio itse. Myös toiminta onnettomuustilanteen aikana on osittain organisaation vastuulla (pelastuslaitoksen antaessa tukea organisaatiolle). Toteutuessaan onnettomuudet voivat vahingoittaa ihmisiä, ympäristöä, mainetta, toimintaa ja omaisuutta - vahinkojen suuruuteen vaikuttaa omatoimisen varautumisen taso. Omatoiminen varautuminen on myös yksi osatekijä turvallisuuskulttuurin muodostumisessa. Huomioitavaa on, että lainsäädännön vaatimukset vaihtelevat toiminnan luonteen, rakennustyyppin sekä toimintaa uhkaavien onnettomuusriskien mukaan. Tästä johtuen mallia on sovellettava näiden vaatimusten mukaisesti.

Omatoimisen varautumisen auditointimallissa vaatimukset on jaoteltu omatoimisen varautumisen kehittämisen ja toteuttamisen kannalta olennaisiin kokonaisuuksiin, joita ovat:

- A Turvallisuusjohtaminen
- B Onnettomuusriskienhallinta
- C Turvallisuuteen liittyvät asiakirjat
- D Rakenteellinen paloturvallisuus
- E Turvallisuustekniikka
- F Turvallisuusviestintä ja -osaaminen

Jokainen osa-alueista jakautuu kolmeen tarkentavaan kriteeriin. Osa-alueen keskeinen sisältö ja tavoite on määritelty osa-alueen kuvauksessa.”

(Lähde: Pohjanmaan Pelastuslaitos, 2014)

Kuva 1 "Omatoimisen varautumisen" auditoinnin osa-alueet

(Pohjanmaan Pelastuslaitos 2014)

Palotarkastuksen aikana voidaan malliin kriteereiden mukaan suoraan mitata organisaation turvallisuustasoa. Jokaista tasoa kohden on olemassa lyhyt kuvaus, jota vasten voi arvioida omaa toimintaansa ja siten todeta, millä tasolla tilanne nykyhetkellä on. Tasojen arviointias- teikko on jaettu viiteen (5) osaan seuraavasti:

”Arviointias- teikko

1 - Heikko taso: Toiminnassa havaitaan merkittäviä puutteita ja toiminnassa on tätä kautta korostunut onnettomuusriski. Organisaatio on jättänyt hoitamatta selkeitä pelastuslain 379/2011 edellyttämiä kokonaisuuksia.

2 - Puutteellinen taso: Toiminnassa havaitaan selkeitä yksittäisiä puutteita. Ta- so 2 edellyttää kuitenkin, että pääosa pelastuslain 379/2011 vaatimuksista on täytetty.

3 - Lakisääteinen taso: Organisaation toiminta täyttää pelastuslain 379/2011 vaatimukset kaikilta osin. Taso 3 voi sisältää enintään yksittäisiä ja vähäpätöi- siä puutteita omatoimisessa varautumisessa.

4 - Omaehtoinen taso: Organisaatio täyttää tason 3 vaatimukset ja on kehittä- nyt toimintaansa yksittäisillä ja selkeillä toimenpiteillä yli lakitason.

5 - Edistysellinen taso: Organisaatio täyttää tason 4 vaatimukset ja on kehit- tänyt toimintaansa selkeästi kokonaisturvallisuutta kohti.”

(Pohjanmaan Pelastuslaitos, 2014)

5 Kattavan pelastussuunnitelman edut

5.1 Lakiperusteet

Velvoite laatia pelastussuunnitelma perustuu vaatimukseen jotka Pelastuslaki (379/2011) 14 ja 15 § sekä Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 § asettaa rakennuksen omistajalle ja haltijalle sekä toiminnanharjoittajalle.

Pelastuslaki (379/2011)

”14 § Omatoiminen varautuminen

Rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan:

- 1) ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä;
 - 2) varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa;
 - 3) varauduttava tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät;
 - 4) ryhdyttävä toimenpiteisiin poistumisen turvaamiseksi tulipaloissa ja muissa vaaratilanteissa sekä toimenpiteisiin pelastustoiminnan helpottamiseksi.
- Edellä 1 momentissa säädetty koskee myös muualla kuin rakennuksessa harjoitettavaa toimintaa sekä yleisötilaisuuksia.”

(Finlex 2014)

”15 § Pelastussuunnitelma

Rakennukseen tai muuhun kohteeseen, joka on poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampi tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma 14 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä. Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen tai kohteen haltija. Jos rakennuksessa toimii useita toiminnan-harjoittajia, rakennuksen haltijan tulee laatia pelastussuunnitelma yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa. Rakennuksen haltijan tulee laatia rakennuksen pelastussuunnitelma kuitenkin aina yhteistyössä 18 §:ssä tarkoitetun hoitolaitoksen ja palvelu- ja tukiasumisen toiminnanharjoittajan kanssa.

Pelastussuunnitelmassa on oltava selostus:

- 1) vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä;
- 2) rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä;
- 3) asukkaille ja muille henkilöille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi;
- 4) mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kohteista, joihin on laadittava pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelman sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.”

(Finlex 2014)

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011)

”1 § Velvollisuus laatia rakennukseen ja muuhun kohteeseen pelastussuunnitelma

Pelastuslain (379/2011) 15 §:ssä tarkoitettu pelastussuunnitelma on laadittava:

- 1) asuinrakennuksiin, joissa on vähintään kolme asuinhuoneistoa;
- 2) pelastuslain 18 §:ssä tarkoitettuihin kohteisiin;
- 3) kouluihin, oppilaitoksiin ja muihin vastaaviin opetuksessa käytettäviin tiloihin;
- 4) lastensuojelulaitoksiin ja koulukoteihin sekä päiväkoteihin, perhepäiväkoteihin ja muihin lasten ryhmämuotoisen hoidon järjestämisessä käytettäviin tiloihin lukuun ottamatta yksityisiä asuntoja;
- 5) majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitettuihin majoitusliikkeisiin sekä ulkoilulaissa (606/1973) tarkoitetuille leirintäalueille ja tilapäisille leirintäalueille;
- 6) tiloihin, joita käytetään vähintään 20 henkilön tilapäiseen joukkomajoitukseen;
- 7) kirkkoihin, kirjastoihin, urheilu- ja näyttelyhalleihin, teattereihin, liikenneasemille, messualueille, moottoriradoille, huvipuistoille sekä edellä mainittuja vastaaviin kokoontumispaikkoihin;
- 8) kauppakeskuksiin ja vastaaviin tiloihin sekä yli 400 neliömetrin myymälöihin;
- 9) yli 50 asiakaspaikan ravintoloihin ja vastaaviin tiloihin;
- 10) yli 1500 neliömetrin teollisuus-, tuotanto- ja varistorakennuksiin;
- 11) ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 1 §:n mukaisiin ympäristölupaa edellyttäviin eläinsuojiin;
- 12) kohteisiin, joissa vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 24 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen;
- 13) kulttuuriomaisuuden suojelua koskevissa Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa kulttuuriomaisuudeksi määriteltyihin ja sitä sisältäviin

rakennuksiin ja kohteisiin sekä muihin lakien ja asetusten nojalla kulttuuriomaisuutena suojeltuihin rakennuksiin ja kohteisiin;
 14) työpaikkatiloihin, joissa työntekijöiden ja samanaikaisesti paikalla olevien muiden ihmisten määrä on yleensä vähintään 50;
 15) yli 100 metriä pitkiin yleisessä käytössä oleviin tunneleihin.
 16) turvetuotantoalueille. (3.5.2012/203)

Jos samaa kohdetta varten tulee muun lain kuin pelastuslain taikka toimivaltaisen viranomaisen antaman määräyksen nojalla laatia turvallisuus-, valmius- tai muu vastaava suunnitelma, erillistä pelastussuunnitelmaa ei tarvitse laatia, vaan vastaavat asiat voidaan koota mainittuun muuhun suunnitelmaan. Tästä on mainittava suunnitelmassa.”

(Finlex 2014)

Yllä mainittu laki ja asetus velvoittavat suoraan osaa organisaatioita laatimaan pelastussuunnitelman, mutta laki velvoittaa rakennuksen omistajaa ja haltijaa sekä toiminnanharjoittajaa muullakin tavalla hoitamaan kiinteistönsä turvallisuusasiat asianmukaisesti.

Esimerkiksi Pelastuslain (379/2011) 9 § käsittelee rakennuksen palo- ja poistumisturvallisuutta seuraavasti:

- ”1) tulipalon syttymisen, tahallisen sytyttämisen sekä leviämisen vaara on vähäinen.
- 2) rakennuksessa olevat henkilöt pystyvät tulipalossa tai muussa äkillisessä vaaratilanteessa poistumaan rakennuksesta tai heidät voidaan pelastaa muulla tavoin.
- 3) pelastustoiminta on tulipalon tai muun onnettomuuden sattuessa mahdollista.
- 4) pelastushenkilöstön turvallisuus on otettu huomioon.

Helposti syttyvää materiaalia tai muuta tavaraa ei saa säilyttää ullakolla, kellarissa, rakennuksen alla tai sen välittömässä läheisyydessä niin, että siitä aiheutuu tulipalon syttymisen tai leviämisen vaaraa tai että tulipalon sammuttaminen vaikeutuu.”

(Finlex 2014)

Lisäksi Pelastuslain pykälät 10 ja 11 käsittelevät rakennusten uloskäytäviä ja pelastusteitä. Laki edellyttää, että kiinteistön uloskäytävät ja kulkureitit ylläpidetään sellaisessa kunnossa, että mahdollisen hätätilanteen tai vaaran vallitessa on evakuointi mahdollista suorittaa tehokkaasti ja turvallisesti. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kulkureiteillä ei voi säilyttää ylimääräistä tavaraa, jotka voisivat estää kulkua. Lisäksi oviympäristö pitää olla rakennettu siten, että palotilanteessa oven löytää ja saa auki helposti. Huomioitavaa on myös kiinteistöhuolto, joka talviaikaan voi väärin auratulla pihalla luoda lumiesteen muuten täysin toimivalle hätäpoistumisreitille.

Kiinteistön pelastustiet on merkittävä ja pidettävä sellaisessa kunnossa, että Pelastusviranomaisen voi tehokkaasti ja esteettömästi suorittaa mahdollisen pelastustehtävän. On valvottava esimerkiksi, ettei pelastustiellä säilytetä roskakontteja tai siirtolavoja sekä valvottava kiinteistön pysäköintijärjestelyjä.

Velvoitteet eivät lopu tähän. Erilaisten laitteiden ja järjestelmien pitää lain mukaan olla asianomaisessa toimintakunnossa ja ne on tarkistettava sekä huolettava määräajoin (Pelastuslaki 379/2011, 12 § ja 13 §). Kyseisiä laitteita ja järjestelmiä ovat mm. alkusammutuskalusto, pelastuskalusto ja muut sammutus- ja pelastustoimea helpottavat järjestelmät kuten palovaroittimet ja -ilmaisimet, palohälyttimet ja muut järjestelmät, jotka varoittavat vaarasta, samoin kyltit ja hätävalaistukset, jotka opastavat ja helpottavat evakuointia. Tarkistettavien ja huollettavien listalle kuuluvat kaikki väestönsuojan varusteet ja siihen kuuluvat järjestelmät.

Lisäksi rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että tulisijat ja savuhormit nuohotaan, lisäksi ilmastointikanavat ja ilmastointilaitteet on huollettava ja puhdistettava siten, että niistä ei aiheudu tulipaloriskiä. Lisäksi on varmistettava, että rakennuksen tikkaat, kattokulkutiet osineen ja muut katolla olevat turvavarusteet ovat asianmukaiset niin, että nuohous ja muut toimenpiteet voidaan suorittaa turvallisesti.

Vaikka tässä työssä ei erikseen käsitellä Työturvallisuuslain (738/2002) velvoitteita, on hyvä huomioida edut, jotka toimivan Pelastussuunnitelman laatimisesta syntyvät kyseiseen lakiin nähden. Kyseinen laki käsittelee työnantajan vastuita kuten huolehtimisvelvoite (§ 8), vaarojen selvittäminen ja arviointi (§ 9), työympäristön suunnittelu (§ 10) ja annettava opetus ja ohjaus (§ 14). Lisäksi kyseinen laki velvoittaa, samankaltaisesti kuin Pelastuslaki, huomioimaan suuronnettomuuden vaarat (§ 44), asettaa velvoitteen huolehtia hälytys-, turvallisuus- ja pelastusvälineistä ja ohjeista (§ 45) sekä tarvittavasta ensiavusta ja pelastushenkilöstön nimeämisestä (§ 46-47). Laatimalla kattavan ja toimivan

pelastussuunnitelman voidaan näin vastata sekä Pelastuslain että osittain Työturvallisuuslain velvoitteisiin.

5.2 Yleinen etu

Edellä mainitut lakipykälät velvoittavat siis rakennuksen omistajaa ja haltijaa sekä toiminnanharjoittajaa. Monesti on kuitenkin niin, että pelastussuunnitelma itsessään ei ole riittävä asiakirja, jonka avulla voidaan hallita pelastuslain edellyttämiä velvollisuuksia kokonaisuudessaan. Siksi olisi hyvä, jos pelastussuunnitelma laadittaisiin siten, että se helpottaisi organisaatiota hallitsemaan pelastuslaissa olevat velvoitteet kokonaisuutena. Pelkästään laki ei velvoita organisaatiota hallitsemaan pelastustoimintaansa, on myös olemassa vallitseva käsitys siitä, että turvallisuudella pitäisi olla organisaatioissa korkea prioriteetti. Tätä ajatusta tukevat esimerkiksi erilaiset intressiorganisaatiot kuten Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) ja Finanssialan keskusliitto (FKL).

Elinkeinoelämän keskusliiton mukaan yrityksellä on viisi suojattavaa arvoa. Vaikka EK määrittelee arvot yrityksille, eivät ne saisi suuresti poiketa vaikka kyseessä olisikin julkisen sektorin organisaatio. Suojattavat arvot ovat EK:n mukaan:

- Henkilöt
- Omaisuus
- Tieto
- Ympäristö
- Maine

(Elinkeinoelämän keskusliitto EK 2014)

EK jakaa yritysturvallisuuden kymmeneen osa-alueeseen. Näistä kymmenestä EK määrittelee Pelastustoiminnan yhdeksi:

1. Henkilöturvallisuus
2. Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuus
3. **Pelastustoiminta**
4. Rikosturvallisuus
5. Tietoturvallisuus
6. Tuotannon ja toiminnan turvallisuus
7. Työturvallisuus

8. Ulkomaantoimintojen turvallisuus
9. Valmiussuunnittelu
10. Ympäristöturvallisuus

(Elinkeinoelämän keskusliitto EK 2014)

Kuva 2 Yritysturvallisuuden osa-alueet ja suojattavat arvot

(Elinkeinoelämän keskusliitto EK 2014)

Lisäksi EK määrittelee pelastustoiminnan seuraavasti:

”Tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ennaltaehkäisy ja nopea sekä oikea vaste onnettomuustilanteissa. Koulutus ja valistustyö. Onnettomuuksiin liittyvien riskien hallinta ennakoimalla, poistamalla, minimoimalla ja vakuuttamalla. Henkilöstön yleisten kansalaistaitojen kehittäminen mm. ensiapukoulutuksen ja alkusammutuksen osalta.”

(Elinkeinoelämän keskusliitto EK 2014)

EK luettelee osa-alueen keskeisen sisällön seuraavasti:

”* yrityksen varautumis- ja suunnitelmavelvoitteet

* pelastussuunnitelma

- ulkoalueet, jossa työskennellään tai järjestetään tilaisuuksia
- työpaikkakohtaiset järjestelyt rakennuksissa
- rakenteelliset toimenpiteet
- toiminnan edellyttämä materiaali
- toimenpiteet uhkien torjumiseksi vartiointi ja kulunvalvonta
- sammutus ja pelastaminen
- ensiapu
- korjaus ja raivaus huolto

* varautuminen suuronnettomuuksiin

- tulipalot, kemikaali-, kaasu-, ja säteilyonnettomuudet

* vakuutusyhtiöiden suojeluehdot ja suojeluohjeet

* paloturvallisuus

- rakennusten paloturvallisuus:
- paloluokittelu
- kantavat rakenteet
- palo-osastointi
- pelastus- ja sammutusjärjestelyt
- tuhopolttojen torjunta

* teknillinen turvallisuustaso

- alkusammutuskalusto
- automaattinen paloilmoinin
- automaattinen sammutuslaitteisto
- savunpoisto
- turva- ja merkkivalaistus sekä turvallisuusopasteet

* tulitöiden turvallisuus

* pelastusalan laitteiden määräaikaistarkastukset

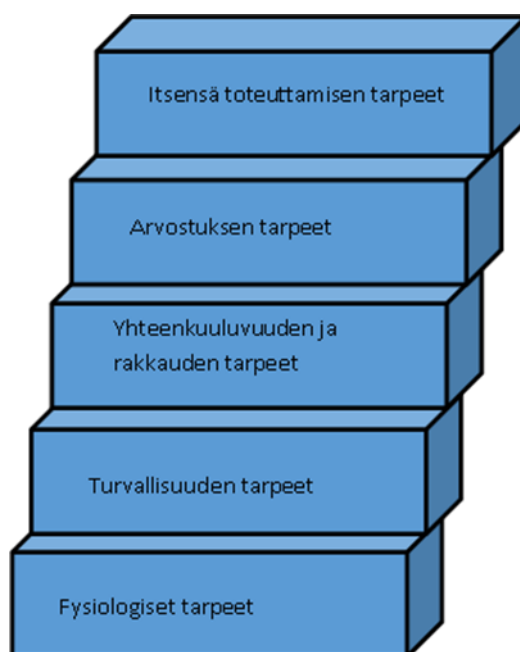
- kunnossapito-ohjelmat ja huolto”

(Elinkeinoelämän keskusliitto EK 2014)

Voimme siis todeta, ettei pelkästään Pelastuslaki velvoita eräitä organisaatioita laatimaan pelastussuunnitelmaa. Vaan kuuluisi olla jokaisen intressissä suojata arvojaan ja täten ylläpitää riittävää turvallisuuden tasoa organisaatiossa.

5.3 Henkilön tarve

Maslowin mukaan (1943) ihmisen tarpeisiin kuuluu turvallisuuden tunne. Fysiologisista tarpeista kuten ruoka, neste ja lämpö ovat ensisijaisia eli primääritarpeita, turvallisuus on tarpeista seuraava ja siten oleellinen. Turvallisuuden puute saatetaan kokea uhkana ihmisen koko olemiselle ja se saattaa siten vaikuttaa suuresti ihmisen toimintaan.

Kuva 3 Maslowin tarvehierarkia

Turvattomuuden tunne tai pelko ja sen kohtaaminen työelämässä on henkisesti kuormittava tekijä, joka saattaa vaarantaa jopa terveyttä. Haitallisen kuormituksen ensisijaisena kärsijänä on aina ihminen ja siksi se on hyvin tärkeä suojattava arvo. Vaikka yleisesti ottaen yritysten tarkoitus, kaikessa raadollisuudessaan, on tuottaa omistajilleen rahaa, ei yritysten kannata jättää ihmisen hyvinvointia sivuseikaksi.

Haitallinen kuormitus saattaa aiheuttaa muutosta työntekijän työsuoritukseen ja käyttäytymiseen sekä ilmetä lisääntyneinä sairauspoissaoloina (Työsuojeluhallinto, 2015). Haitallinen kuormitus saattaa siten pahimmillaan vaikuttaa tuottavuuteen ja sitä kautta suoraan tulokseen. Vaikka organisaatioiden moraalinen vastuu poistettaisiin täysin, on pelkästään organisaation kannattavuuden kannalta oleellista suunnitella ja toteuttaa korkeatasoista turvallisuustyötä. Aktiivisella turvallisuusjohtamisella, turvallisuustyöskentelyllä ja työn dokumentoinnilla voidaan saavuttaa korkeampi turvallisuuden taso ja luoda samalla vahva turvallisuuskulttuuri organisaatioon.

6 Kehitystyön esittely

6.1 Tilaaja

Vaasa, Suomen pääkaupunki 29.1. - 3.5.1918, ja Pohjanmaan maakuntakeskus sijaitsee Merenkurkun rannikolla. 409:llä km rantaviivaa ja 1 900 h vuosittaisella auringonvalolla on Vaasa ansainnut tittelinsä: Suomen aurinkoisin kaupunki. Vaasan asukasluku on 66 321 (31.12.2013) ja jakautuma eri kielten kesken on:

- 46 475 suomenkielistä (70,1 %)
- 15 053 ruotsinkielistä (22,7 %)
- 793 jotka puhuvat jotakin muuta kieltä (7,2 %)

(Vaasan kaupunki, 2014)

Työn tilaaja on Vaasan kaupungin II-asteen koulutus. II-aste tarjoaa Ammatillista koulutusta, perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksena ja sen lisäksi lukiokoulutusta sekä nuorille että aikuisille. Koulutuskielet ovat suomi, ruotsi ja englanti.

”Eri oppilaitokset ja niiden oppilas-määrät lukuvuonna 2013-2014 olivat:

Nimi	oppilasmäärä
Vaasan lyseon lukio	784
Vaasan lyseon lukion aikuislinja	42
Vasa gymnasium	141
Vasa svenska aftonläroverk	69
VAO - Vaasan Ammattiopisto	1 902
VAKK - Vaasan aikuiskoulutuskeskus	3 246”

(Vaasan kaupunki, 2014)

Maantieteellisesti koulurakennukset sijaitsevat kolmessa eri paikassa Vaasan kaupungin alueella. Kaikki neljä lukiota toimivat kahdessa koulurakennuksessa Kirkkopuistikolla kaupungin keskustassa. VAO ja VAKK jakavat keskenään kahta kampusaluetta. Hansaa, jolla on kaksi koulurakennusta Ruutikellarintiellä, sekä Sampo, jolla on kymmenen koulurakennusta Sepänkyläntiellä. Molempien jälkeen mainittujen oppilaitosten toiminnot ovat jakautuneet siten, että palvelualat sijaitsevat Hansassa ja tekniikan alat sijaitsevat Samossa.

6.2 Kehitystyön tarve

Kuten useassa valtakunnan eri organisaatioissa, oli Vaasan Ammattiopistossa (VAO) turvallisuus toissijainen seikka, joka helposti unohtui varsinaisen toiminnan mennessä edellä. Turvallisuutta ei koettu oman toiminnan tukitoimintana vaan välttämättömänä pahana, joka muodostui lakivelvoitteista jotka piti täyttää. Tämä näkyi VAO:ssa sekä henkilökunnan tiedon puutteena että johdon tietämättömyydestä vastuun jakautumisesta eri johtajien välillä. Vallitseva turvallisuuskulttuuri oli siis tasoltaan heikko. Konkretian tilanteeseen toi VAO:n Sampo-campusella (Sepänkyläntie 14-16) suoritettu yleinen palotarkastus, joka suoritettiin auditointimallin mukaisesti. Palotarkastus dokumentoitiin ja tarkastuksesta laadittiin pöytäkirja (Pohjanmaan Pelastuslaitos, pöytäkirja nro 44 3510, päiväyksellä 7.3.2014). Pöytäkirjasta käyvät ilmi puutteet, jotka Pelastuslaitos havaitsi palotarkastuksen yhteydessä. Pöytäkirjassa Pelastuslaitos huomauttaa puutteista, joita oli löydettävissä kaikista auditointimallin osa-alueista.

Laki velvoittaa oppilaitoksia laatimaan pelastussuunnitelma (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 § kohta 3 ja 14). Lisäksi myös moraalisen vastuun pitäisi olla syy siihen, että ihmishenkiä varjellaan. Kuten aikaisemmin jo todettiin, niin organisaation suojattavat arvot EK:n mukaan ovat: henkilöt, omaisuus, tieto, ympäristö ja maine. (Elinkeinoelämän keskusliitto EK, 2014)

Vaasan kaupungin II-asteella on monen ihmisen henki ja terveys vaalittavana: Yli 6 000 opiskelijalla ja lähemmällä 400 työntekijällä. Mahdollisen suuronnettomuuden sattuessa voi omaisuutta tuhoutua useamman miljoonan edestä. Mutta suurempi vahinko oppilaitokselle olisi ihmishenkien menetys. Omaisuutta voidaan korvata esimerkiksi vakuutuksien kautta, mutta menetettyjä ihmishenkiä mikään vakuutus ei kata. Koska turvallisuuskulttuurissa oli vakavia puutteita ja tarkastetun kohteen pelastussuunnitelma ei täyttänyt tämän päivän vaatimuksia esitettiin samalla kysymys: Kuuluisiko koko Vaasan kaupungin II-asteen

koulutuksen pelastussuunnitelmat uusia siten, että ne vastaavat nykyhetken vaatimuksiin? Päätös tehtiin, että neljä pelastussuunnitelmaa uusitaan, suunnitelmat kattavat kuusi oppilaitosta, kolme kampusaluetta sisältäen yhteensä 14 rakennusta.

6.3 Kehitystyön tavoitteet

Aiemmin mainitusta Palotarkastuspöytäkirjasta voidaan havaita pääasialliset puutteet oma-toimisesta varautumisesta ja kiteyttää ne seuraavasti:

- Turvallisuusjohdon tehtävät ja vastuu-alueet ovat epäselvät.
- Järjestelmällinen työskentely turvallisuuden ylläpitämiseksi on vähäistä.
- Riskien tunnistaminen sekä niihin varautuminen on puutteellista.
- Henkilökunnan osaaminen turvallisuusasioissa on riittämätön.
- Yllämainittujen seikkojen dokumentointi on puutteellista.

Kun vertaa organisaation toimintaa tarkastushetkellä auditointimallin arviointikriteereihin, voidaan todeta että II-asteen turvallisuuskulttuuri vastasi tasoa 2 - ”Puutteellinen taso: Toiminnassa havaitaan selkeitä yksittäisiä puutteita. Taso 2 edellyttää kuitenkin, että pääosa pelastuslain 379/2911 vaatimuksista on täytetty”. Mallia käytetään lähinnä mittaristona, kun Pelastuslaitos suorittaa lakisäteistä palotarkastusta. Tarkastuksen myötä voidaan todeta, millä tasolla organisaation turvallisuus on. Käytäntöhän on että, havaitut puutteet korjataan ja mahdollisesti osa korjauksista on myös syytä dokumentoida pelastussuunnitelmaan. Kysymys on kuitenkin, siitä voiko auditointimallin rakennetta ja osa-alueita käyttää joko kokonaan tai osittain runkona uuden pelastussuunnitelman laadinnassa? Näin muodostui siis tarve selvittää voiko auditointimallia käyttää työkaluna pelastussuunnitelman laatimiseen oppilaitokselle? Lisätavoitteet kehitystyölle olivat:

- Korjata edellä mainitut puutteet sekä kehittää olemassa olevia pelastussuunnitelmia siten, että ne paremmin vastaavat omatoimisen varautumisen auditointimallia.
- Organisaation toiminnan tulee jatkossa vastata vähintään tasoa 3: Lakisäteinen taso.
- Eri yksiköiden pelastussuunnitelmat eivät saa olla ristiriidassa keskenään.

6.4 Käytännön toteutus

Kohdeorganisaatiolla oli myös tarve lisätä turvallisuusasioiden osaamista, jotta voitaisiin hallita paremmin tarvittavat pelastussuunnitelmien muutostyöt. Oppilaitoksen johto oli siis seuraavan kysymyksen edessä: Pitääkö palvelu ostaa ulkopuoliselta taholta vai löytyykö

osaamista oman organisaation sisältä? Toukokuussa 2014 Palvelut -yksikön johtaja lähestyi Turva-alan opettajia ja kysyi voisivatko he ottaa kehitystyön hoidettavakseen. Ammattiopettajat Juha Dahlbo sekä raportin laatija, Johan Silander, lupautuivat suorittamaan työn. Sovittiin, että kehitystyö tehtäisiin opiskelijoiden kesäloman aikana, jottei opettajien opetusvelvollisuus häiritsisi kehitystyön tekoa. II-asteen johto hyväksyi suunnitelman ja kehitystyölle määrättiin ohjausryhmä koostuen eri II-asteen oppilaitosten sekä Vaasan talotoimen edustajista. Ohjausryhmän puheenjohtajaksi valittiin hallintopäällikkö ja lopulliset pelastussuunnitelmat hyväksyi II-asteen johtava rehtori.

Kehitystyö aloitettiin kesäkuun alussa vertailemalla kuinka vallitsevat pelastussuunnitelmat vastasivat nykytilaa, jonka jälkeen niitä verrattiin tämän päivän vaatimuksiin. Koska laatijat työskentelevät varsinaisesti vain osassa rakennuksista, oli vähemmän tunnettuihin rakennuksiin myös tutustuttava. Tämä tapahtui lähinnä ”safety walk” tyyppisinä katselmuksina. Osittain tutustumista häiritsi kesäloma-aika ja henkilökunnan läsnäolon puute. Nykytilan kartoitus tehtiin suorittamalla ensin sisäisiä palotarkastuksia kaikissa rakennuksissa, jonka jälkeen tuloksia ja vallitsevia pelastussuunnitelmia verrattiin auditointimallin kriteereihin. Työn tueksi molemmat kehitystyön suorittajat ja osa ohjausryhmän jäsenistä osallistuivat aiemmin mainittuun Pohjanmaan Pelastuslaitoksen seminaariin.

Jotta tulevat pelastussuunnitelmat olisivat selkeitä ja niistä olisi helposti havaittavissa, että ne noudattavat omatoimisen varautumisen auditointimallia, päätettiin että pelastussuunnitelmien rakenne ja siten sisältöluettelon pääotsakkeet noudattaisivat auditointimallin kokonaisuuksia. Nämä kokonaisuudet ovat:

- ”A Turvallisuusjohtaminen
- B Onnettomuusriskienhallinta
- C Turvallisuuteen liittyvät asiakirjat
- D Rakenteellinen paloturvallisuus
- E Turvallisuustekniikka
- F Turvallisuusviestintä ja -osaaminen”

(Pohjanmaan Pelastuslaitos 2014)

Tavoitteena oli myös, että tämä jako helpottaisi tulevaisuudessa sekä viranomaisten palotarkastuksia että organisaation omaa jatkokehitystyötä. Kun pelastussuunnitelman runko oli päätetty, niin olemassa olevista pelastussuunnitelmista alettiin siirtämään ja päivittämään sisältöä uusiin pelastussuunnitelmiin. Koska Juha Dahlbo on aktiivinen Vapaapalokuntalainen ja Päällystön jäsen, hän otti kontolleen paloturvallisuuteen liittyvien ohjeistusten laadinnan. Itselleni oli turvallisuuden hallinta tutumpaa, joten keskityin turvallisuusorganisaation

vastuunjaon täsmentämiseen, turvallisuuden hallintaan sekä hallintatyökalujen kehittämiseen. Varsinaiset muutostyöt saatiin valmiiksi kesäkuun aikana, mutta viimeiset täsmennykset ja nimitykset siirtyivät lomien yli. Tästä johtuen johtava rehtori hyväksyi lopulliset pelastussuunnitelmat 21.10.2014.

6.5 Tulokset

6.5.1 Yleistä

Yksi pelastussuunnitelmista on tämän raportin liitteenä. Vaikka Vaasa on kaksikielinen kaupunki, kehitystyöhön liittyvät dokumentit tehtiin suomeksi. Syynä on se, että kuudesta osallisesta oppilaitoksesta kolme on suomenkielisiä, kaksi on kaksikielisiä ja yksi on ruotsinkielinen. Lisäksi kolmesta suomenkielisestä VAKK on oppilasmäärältään suurin. Ruotsinkieliset pelastussuunnitelmat tehdään käännöstyönä tarpeen mukaan tämän kehitystyön ulkopuolella. Kehitystyön aikana korjattiin sekä palotarkastuksessa ilmenneet puutteet että puutteita, joita ilmeni kehitystyön aikana. Seuraavassa kappaleissa kuvailen tärkeimmät muutokset, jotka kehitystyön aikana tehtiin.

6.5.2 Suunnitelmien selkeyttäminen

Kaikki laaditut pelastussuunnitelmat yhdenmukaistettiin siten, että ne eivät ole ristiriidassa keskenään. Tämä siksi, että opiskelijat ja opettajat liikkuvat oppilaitosten eri yksiköissä sekä siksi, että eri yksiköiden johtohenkilöt tuuraavat toisiaan toisen ollessa esteellinen. Esimerkiksi mahdollisen evakuoinnin sattuessa ei ensisijainen toiminta voi vaihdella riippuen siitä, missä yksikössä sattuu sillä hetkellä fyysisesti olemaan. Aiemmin käytössä olevissa pelastussuunnitelmissa saattoi olla suoranaisia ristiriitoja suunnittelun ja arjen toimintojen välillä. Opettajalla saattoi olla nimetty evakuointivastuu Hansa-campuksen kolmannessa kerroksessa, koska hänen työhuoneensa sattui sijaitsemaan siellä. Mutta opettaja on harvemmin työhuoneessaan koulupäivän aikana. Mitä jos opettajalla onkin luokkaopetusta ensimmäisessä kerroksessa, jättääkö hän ryhmänsä hoitaaksensa kolmannen kerroksen evakuoinnin? Tai mitäpä jos hän olisikin Sampo-campuksella, ihan eri kaupunginosassa? Ohjeita uudistettiin siten, että jatkossa luokkaopetuksessa olevat opettajat huolehtivat ryhmänsä evakuoinnista ja muu henkilökunta, mukaan lukien hallinto, ruokapalvelut sekä kiinteistöhuolto, vastaavat yleisalueiden evakuoinnista.

6.5.3 Onnettomuusriskien hallinta ja dokumentointi

Pelastussuunnitelmat ja muut turvallisuuteen liittyvät dokumentit on tallennettuna koulun intraan. Dokumentteihin pääse käsiksi painamalla aloitussivulla punaista ”Turvallisuus”-painiketta (kuva 4: alempi punainen nuoli). Aikaisemmin painikkeen nimi oli ”HÄTÄ”. Työn aikana selvisi, että henkilökunta ymmärsi painikkeen hätähälytyksenä, jota kuului käyttää hätätapauksissa kuten aggressiivisen henkilön kohtaamisessa. Henkilökunta oletti virheellisesti, että painikkeesta aiheutuisi hälytys ja eivätkä siksi koskaan uskaltaneet käyttää painiketta. Painikkeen nimi oli siis syytä korjata ja henkilökuntaa opastaa dokumenttien hyödyntämisessä.

Kuva 4 Leike intran aloitussivulta

(Vaasan Kaupunki intra 2014)

Oppilaitoksista puuttui keskitetty turvallisuusriskien raportointijärjestelmä. Lisäksi, jos turvallisuusriskeistä jollakin tavalla raportoitiin, niitä ei keskitetysti kirjattu mihinkään ja mahdolliset korjaavat toimenpiteetkin jäivät kirjaamatta. Oli siis tarve muodostaa jonkinlainen raportointijärjestelmä, josta mahdolliset havainnot ja toimenpiteet voitaisiin jälkikäteen helposti todeta. Sen sijaan, että olisi luotu jotakin täysin uutta, täydennettiin jo olemassa olevaa ”tukipyyntö”-järjestelmää (kuva 4: ylempi punainen nuoli), joka myös löytyy intrasta. Aikaisemmin ”tukipyyntö”-järjestelmä oli jo olemassa IT, Helmi ja kiinteistöpalveluja varten. Ilmoitukset havainnoista koskien turvallisuusriskejä lisättiin tänne (Kuva 5: punainen nuoli).

Uusi tukipyyntö / Begäran om stöd

 Toisen asteen koulutusorganisaatio
 Utbildningsorganisationen för andra stadiet

Kategoria	<input type="text"/>
Otsikko	<input type="text"/>
Kuvaus	<div style="border: 1px solid #ccc; padding: 2px;"> IT-tuki Kiinteistöpalvelu-tuki Helmi-tuki Turvallisuus </div>
Puhelinnumero	<input type="text"/>
Sijainti	<input type="text"/>
Huone	<input type="text"/>
Prioriteetti	<input type="text"/>
Tila	Ei aloitettu
Liitetiedosto	Click here to attach a file

Kuva 5 Leike sivulta: Uusi tukipyyntö

(Vaasan Kaupunki intra 2014)

Ilmoitettaessa mahdollisesta turvallisuusriskistä valitaan ensin oikea kategoria: Turvallisuus (Kuva 4), jonka jälkeen annetaan aiheelle otsikko ja kirjoitetaan aiheesta lyhyt kuvaus. Koska intran käyttö vaatii sisään kirjautumisen, hoitaa automatiikka sen, että ilmoittaja dokumentoituu. Nopeaa yhteydenottoa helpottaakseen, voi ilmoituksen laatija ilmoittaa puhelinnumerosa. Sen jälkeen täytetään, mistä kiinteistöstä on kyse (Kuva 6) ja erittelyn voi vielä tehdä huonekohtaisesti. Lisäksi järjestelmä sallii liitteet, kuten tekstidokumentit tai kuvan mahdollisesta havainnosta. Kuva voi olla parempi, se kun tunnetusti kertoo enemmän kuin tuhat sanaa. Ilmoitus lähetetään painamalla lopuksi "Lähetä tukipyyntö" -painiketta!

Uusi tukipyyntö / Begäran om stöd

 Toisen asteen koulutusorganisaatio
 Utbildningsorganisationen för andra stadiet

Kategoria	<input type="text"/>
Otsikko	<input type="text"/>
Kuvaus	Kuvaus: <input type="text"/>
Puhelinnumero	<input type="text"/>
Sijainti	<input type="text"/>
Huone	<div style="border: 1px solid gray; padding: 2px;"> Kirkkopuistikko 27 Vaasanpuistikko 8 Sepänkyläntie 16 Ruutikellarintie 4 Ruutikellarintie 2 Alatori, VAKK </div>
Prioriteetti	
Tila	
Liitetiedosto	<input type="button" value="Click here to attach a file"/>

Kuva 6 Leike sivulta: Uusi tukipyyntö

(Vaasan Kaupunki intra 2014)

Riippuen siitä, missä kiinteistössä havainto on tehty, järjestelmä välittää tiedon kohteen turvallisuuspäällikölle ja turvallisuusvalvojalle sekä näiden varahenkilöille. Ilmoitus jää järjestelmässä näkyviin aktiivisena, kunnes mahdollinen toimenpide kirjataan, jonka jälkeen ilmoitus muuttuu passiiviseksi ja arkistoituu. Raportointijärjestelmän kautta voidaan hakea esimerkiksi kiinteistökohtaisia tai aikaperusteisiä ilmoituksia jälkiseurantaa tai toimenpiteitä varten.

6.5.4 Turvallisuusjohtaminen

Vastuutehtävien määrittelyn ja vastuujon selventämisen lisäksi oli tarve luoda jatkumo turvallisuustyöskentelyyn. Suunnittelu, suunnitelmien päivitykset, koulutus ja harjoittelu kuuluvat turvallisuustyöskentelyyn ja niissä kuuluu olla jatkumo, jotta ne tuottaisivat tulosta. Työn helpottamiseksi pelastussuunnitelmasta löytyy liitteenä toimintakalenteri johdon työn tueksi. Johto voi toimintakalenterin avulla suunnitella organisaationsa turvallisuustoimintaa lukuvuoden kerrallaan. Alla on päivitetty kalenteri koskien VAO:n Hansa-kampusta päiväyksellä 19.10.2014.

Taulukko 1 Toimintakalenteri VAO Hansa-campus

Toimintakalenteri

Lukuvuosi 2014 - 2015

Ajankohta	Tapahtuma	Osallistujat	Toteutuksesta vastaava	Vastuuhenkilöt	Kuittaus
V 32	Pelastussuunnitelman päivitys	Operatiivinen johto		Turvallisuus-päällikkö	5.8.14 /jli, mnu
V 32	Poistumisturvallisuus-selvityksen laatiminen (erityistarpeet: rullatuolit, paarit, kantovaljaat tulee selvittää)	Operatiivinen johto		Turvallisuus-päällikkö	5.8.14 /jli, mnu
8.8.2014	Henkilökunnan yleinen turvallisuuskoulutus	Operatiivinen henkilökunta		Turvallisuus-päällikkö	8.8.14 / jli, mnu
11.8.2014	Opiskelijoiden turvallisuuskoulutus	Kaikki opettavat ryhmät	Ryhmänohjaajat Koulutus-päällikkö	Turvallisuus-päällikkö	
V 37-43	Kohdekohtainen koulutus	Osastokokous	Koulutus-päällikkö	Turvallisuus-päällikkö	Hallinto 9.9.14/msi Vao - Livi, IT, Turva 1.10.14 Vao - Sote Vao - Marata 2.10.14 Vao -Kauneus jne
V 44	Kohteen kuivaharjoitus	Kaikki, ryhmittäin	Ryhmänohjaajat	Turvallisuus-päällikkö	
V 45-46	Kohteen poistumisharjoitus	Kaikki		Turvallisuus-päällikkö	
5.1.2015	Henkilökunnan yleinen turvallisuuskoulutus	Operatiivinen henkilökunta		Turvallisuus-päällikkö	
9.1.2015	Opiskelijoiden turvallisuuskoulutus	Uudet ryhmät	Ryhmänohjaajat Koulutus-päällikkö	Turvallisuus-päällikkö	
V 4	Kohdekohtainen koulutus	Osastokokous	Koulutus-päällikkö	Turvallisuus-päällikkö	
V 6	Sisäinen palotarkastus	Turvallisuus-päällikkö Turvallisuusvalvoja Laitoshuolto		Turvallisuus-päällikkö	

		Turva-alan opettajat			
11.2.2015	112-päivä Liikenneturvallisuus Paloturvallisuus Ensiapu			Turvallisuus- päällikkö	
V 21-22	Defibrillaattori- ja ensiapukoulutus		Koulutus- päällikkö	Turvallisuus- päällikkö	
V 36	Sisäinen palotarkastus	Turvallisuuspäällikkö Turvallisuusvalvoja Laitoshuollon edustaja		Turvallisuus- päällikkö	

Ennen lukuvuoden alkua turvallisuuspäällikkö lisää kalenteriin lukuvuoden aikana toteutettavaksi suunnitellut turvallisuuteen liittyvät toiminnot. Milloin toiminnot on tarkoitus toteuttaa, keitä ne koskevat ja kuka niiden toteutuksesta vastaa sekä kuittauksen, kun toimenpide on toteutunut. Lisää rivejä suunniteltuun kalenteriin voidaan lisätä (tai jättää valmiiksi tyhjiä rivejä) ennalta odottamattomien toimintojen varalle, esimerkiksi uuden työntekijän kouluttamista varten. Kalenteria ylläpidetään siten, että palotarkastuksen aikana siitä on helppo todeta sekä aktiivinen turvallisuusustyöskentely että johtaminen. Kalenteri toimii myös tukena jatkokehitykselle sekä tulevien turvallisuustoimintojen suunnittelussa.

6.5.5 Kehitystyön tulokset

Konkreettisina työn tuloksina voidaan mainita että, VAO:n henkilökunta on saanut lukuvuoden alussa yleisen turvallisuuskoulutuksen. Viisi osastoa kuudesta on lisäksi saanut kohdekohtaisen koulutuksen lukuvuoden kahden ensimmäisen (2/4) jakson aikana. Kevään aikana toteutetaan puuttuva koulutus VAO:n osalta sekä koulutukset eri lukioiden ja VAKK:in osalta.

Syyslukukauden aikana on Hansan toisessa päärakennuksessa, Ruutikellarintie 2, ollut kolme palohälytystä ja näiden yhteydessä järjestetyt evakuoinnit ovat sujuneet ripeästi, mutta kuitenkin rauhallisesti. Evakuoinnista vastanneet ovat havainneet pienempiä puutteita ja näihin on puututtu. Yleisesti oli kuitenkin havaittavissa kulttuurimuutos henkilökunnan toimissa motivoituneemmin ja määrätietoisemmin. Motivoituneeksi ja määrätietoiseksi voidaan myös kuvailla turvallisuusjohtamista tehtyjen kehitystoimenpiteiden jälkeen.

Turvallisuusjohto on roolissaan aktivoitunut ihan uudelle tasolle. Aikaisemmin tietämättömyys

rooleista, vastuista, tavoista ja menetelmistä aiheuttivat esteitä johdonmukaiselle turvallisuustyölle. Kun nämä seikat kehittämisprosessin aikana selkeytyivät, niin johto on ottanut roolinsa ja kantanut vastuun, joka kuuluu hyvään johtajuuteen.

Pyysin Palvelut-yksikön johtajaa ja samalla Hansa-campuksen turvallisuuspäällikköä, Johan Lindmania, kuvailemaan parilla lauseella kehitystyötä ja hän kirjoitti seuraavasti:

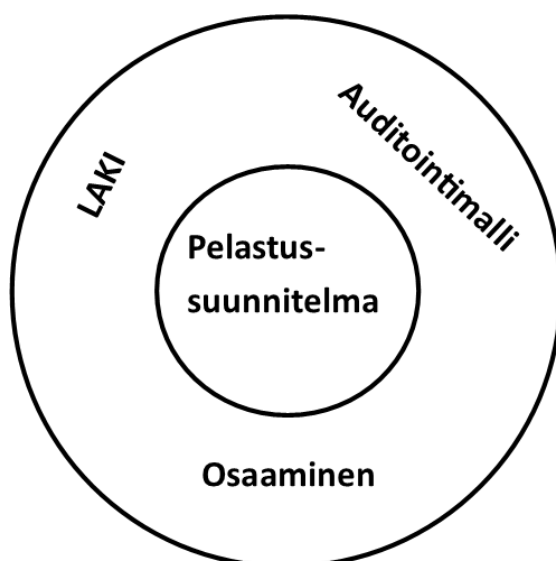
”Vaasan ammattiopisto on elokuussa 2014 ottanut käyttöön uuden pelastussuunnitelman. Pelastussuunnitelma on jalkautettu henkilökunnalle ja opiskelijoille alkusyksyn aikana laaditun suunnitelma mukaisesti. Kohdekohtainen koulutus on tehty osastoittain. Koulutusten myötä henkilöstön ja opiskelijoiden turvallisuustietoisuus on parantunut. On havaittavissa selkeä turvallisuuskulttuurin muutos, joka näkyy erityisesti henkilöstön myönteisenä suhtautumisena turvallisuuteen liittyvissä asioissa.”

- Yksikön johtaja: Johan Lindman -

Lisäksi mainittakoon että Vaasan kaupunki on nimennyt työryhmän, joka koostuu pelastuslaitoksen valmiussuunnittelijasta, kaupungin turvallisuuskoordinaattorista, työturvapäälliköstä sekä talotoimen päälliköstä. Heidän tehtävänä on laatia kaupungin kiinteistöille yhteinen malli, jonka turvin nämä voivat laatia itse oman pelastussuunnitelman. Valmiussuunnittelija kertoi, että työn aikana laaditut Pelastussuunnitelmat ovat työryhmässä suuren kiinnostuksen kohteena.

7 Johtopäätökset

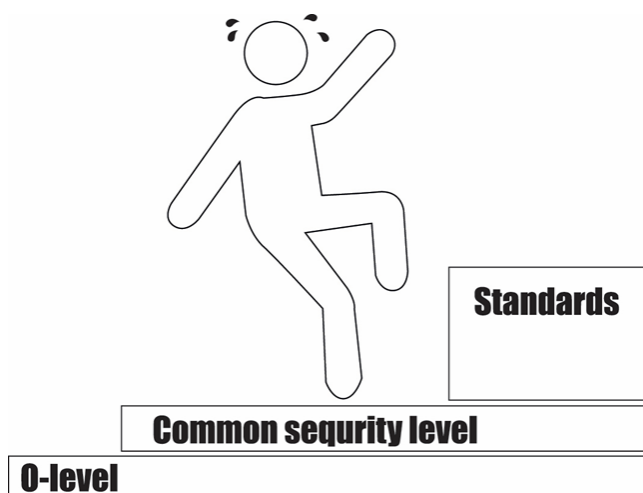
Työ osoitti että Pelastustoimen auditointimallia omatoimisesta varautumisesta voidaan käyttää yhtenä työkaluna tai apuvälinenä, kun laaditaan uusi pelastussuunnitelma sekä kehitetään organisaation turvallisuuskulttuuria. Valitettavasti auditointimalli itsessään ei ole riittävä, koska se ei suoraan määrittele mitä pelastussuunnitelman kuuluu lain mukaan sisältää. Auditointimalli keskittyy enemmän turvallisuuden hallintaan, kuin käytännön toteutukseen. Siksi mallin käyttö pelastussuunnitelman laatimisen välineenä vaati tekijältä aikaisempaa tietotaitoa pelastussuunnitelman laadinnasta, avuksi tarvitaan siksi alan osaaja. Pelastussuunnitelman laatiminen auditointimallin mukaan vaati tekijältään substanssiosaamista ymmärtämään auditointimallia sekä tuntemusta lain vaatimuksista. Kun nämä kolme osa-aluetta kohtaavat, on mahdollista laatia pelastussuunnitelma, joka myös mahdollistaa turvallisuuskulttuurin luomisen ja edelleen kehittämisen.

Kuva 7 Pelastussuunnitelman laadintaan vaadittavat osa-alueet

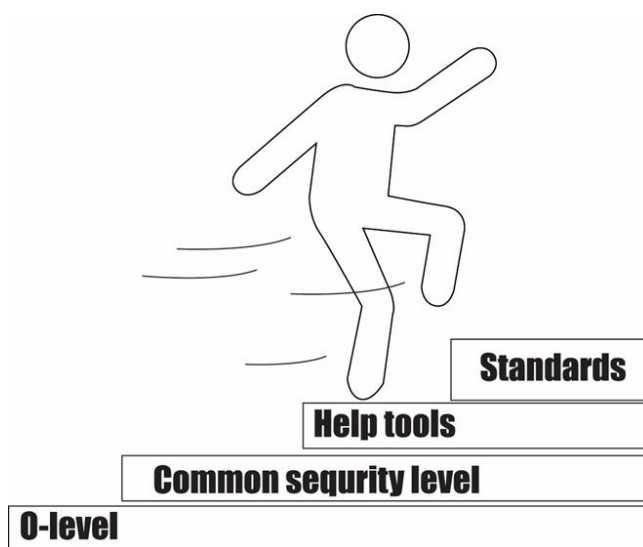
Kyseinen seikka oli havaittavissa jo aikaisemmin mainitussa Pohjanmaan pelastuslaitoksen seminaarissa. Vaikka seminaarin tarkoitus oli tuoda auditointimalli esille ja selkeyttää oppilaitosten suunnittelutyötä, tuntui että seminaari herätti lähinnä turhautumista suurimassa osassa kuulijakuntaa. Oppilaitoksen edustajat, auditointimallista huolimatta, peräänkuuluttivat pohjia tai malleja, joiden avulla laatia pelastussuunnitelmaa. Pelastuslaitoksen kanta taas oli, että aiemmin käytössä olleet pohjat rajasivat suunnittelua liikaa yhteen muottiin ja pelastussuunnitelmista ei silloin tullut kohteensa näköisiä, eivätkä ne siten palvelleet tarkoitustaan. Valitettavasti oli nähtävissä, että osapuolten välillä puuttui yhteinen kieli. Tämä johtui näkemykseni mukaan lähinnä siitä, että oppilaitosten edustajilta puuttui turvallisuusosaamista ja pelastuslaitoksen edustajilta puuttui tietoa oppilaitosten toimintaympäristöstä. Tästä voidaan vetää johtopäätös, että yhteisen kielen saavuttamiseksi vaaditaan osapuolten välille tulkki: turvallisuusalan osaaja.

Toinen vaihtoehto edistämään tilannetta voisi olla aputyöväline koulutuksen tai ohjeistuksen muodossa. Pelastussuunnitelman laatija, jolta osaaminen puuttuu, voitaisiin tietenkin kouluttaa tehtävään. Tai sitten pitäisi laatia, auditointimallin lisäksi, vielä erillinen selkeä ohjeistus siitä, kuinka pelastussuunnitelma kannattaa laatia niin että se vastaisi auditointimallin kriteereitä.

Kuva 8 Työn laadinta ilman osaamista

Organisaation turvallisuudelle on mahdollista saavuttaa riittävä standardoitu taso auditointimallin kautta. Valitettavan usein organisaation nykytaso yhdistettynä osaamisen puuttumiseen luo liian ison kynnyksen saavuttaa haluttu taso.

Kuva 9 Työn laadinta aputyövälineellä

Aputyövälinettä käyttäen, kuten koulutus ja/tai ohjeistus, voitaisiin kuitenkin haluttu taso saavuttaa aika helposti. Kyseessä ei loppujen lopuksi ole rakettitieteestä, mutta kuitenkin monimutkainen prosessi, jos työhön vaadittava osaaminen puuttuu.

8 Oman työn arviointi

Työskenneltyäni viisi vuotta oppilaitoksessa, joka kouluttaa turva-alan tutkintoihin, olen monesti kokenut turhautumista siitä, kuinka huonosti oman oppilaitokseni turvallisuutta hallittiin. Vaikka yritin asiasta huomauttaa ja valistaa, että kyseessä ei kuitenkaan ole maata mullistavista muutostöistä, kaikui sanomani kuuroille korville. Vastaukset olivat diplomaattisia ja sisälsivät aivan liian monta isi-päätettä: ”Tämä olisi kyllä tärkeätä...”, ”kyllä meidän pitäisi”. Kun organisaatio sitten oli pakon edessä ja viranomaisen uhat sanktioista makasivat päällä, niin aika oli kortilla. Mielelläni olisin nähnyt, että aikaa olisi ollut enemmän syventyä suunnittelukohteiden erityispiirteisiin. Kyseessä olivat kuitenkin isot yksiköt ja laitokset. Vaarana on että jotakin oleellista on jäänyt huomioimatta. Tässä kohtaa pitää siirtää toiveet luotuun raportointijärjestelmään ja sen aktiiviseen käyttöön. Olen luottavainen, että luodussa kulttuurissa toista sataa silmäparia ehtii havaitsemaan mahdolliset riskit ja raportoimaan niistä ennen kuin riski toteutuu mittavilla seurauksilla.

Myös ajankohta oli huono, vaikka kesäaika valittiin siksi, että opetustyön kuormitus ei häiritsisi kehitystyötä. Kesäloma-aikaan oli vaikeata saada kaikkia tarvittavia tietoja ja osaan asioista jouduttiin palamaan elokuussa, juuri ja juuri ennen kuin viranomaisten antama määräaika umpeutui. Onneksi työparini on aktiivinen päällystään kuuluva vapaapalokuntalainen, tämä helpotti ja nopeutti sisäisiä palotarkastuksia. Työnjako meidän kesken sujui siten luontevasti, työparini tehtävänä oli laatia pelastussuunnitelman toimintaohjeet ja minulle kuului turvallisuuden hallinnan kehittäminen.

Turvallisuuden hallinnan kehittäminen ja siten turvallisuuskulttuurin luominen onnistui mielestäni hyvin. Oleellisin seikka oli, että hallinnan implementointiin piti olla matala kynnyks. Aikaisemmin oli koettu, että turvallisuus on jotakin hankalaa ja vaikeata, tämä kokemus poistettiin luomalla hyvin helppo työkalu: toimintakalenteri. Sen avulla turvallisuusjohto hahmotti helpommin, mitä turvallisuuden eteen kuului tehdä ja mitä heiltä odotettiin. Asia kirkastui niin hyvin, että turvallisuusjohto on selkeästi nyt ottanut vastuun kantaaksensa ja he ovat työssään oma-aloitteellisia. (Liite 1, s. 109)

Opinnäytetyön tekeminen, eli tehdyn kehitystyön raportointi, onkin jo sitten asia erikseen. Itselleni on tekstin tuottaminen melko tuskallista. Ihailen ihmisiä, jotka osaavat kymmenen sivun verran kuvailla, miltä näyttää vaikkapa porkkana. Minusta se on pitkä, oranssi ja puput tykkää niistä, ”enough said”! Opintojeni myötä olen kehittynyt tarkastelemaan asioita objektiivisemmin ja kriittisemmin. Kykenen paremmin myös perustelevaan ajatuksiani ja näkemyksiäni, mutta en edelleenkään kirjallisesti yhtä hyvin kuin suullisesti. Voisin monestakin aiheesta keskustella pienessä ryhmässä vaikka toista tuntia, mutta jos aihe pitäisi toistaa kirjoittamalla, lyhentäisin sen mieluiten pariin lauseeseen. Sen verran levotonkin

olen, etten kykene kirjoittamaan päivässä kuin korkeintaan tunnin kerrallaan, joten tekstin tuottaminen tähänkin raporttiin oli välillä työlästä ja katkonaista. Koska varsinainen kehitystyö venyi, saattoi mennä useampikin päivä ennen kuin palasin tekstin ääreen ja tämä johti siihen, että punaisen langan mieleen palauttaminen vei oman aikansa. Muutin työn aikana taktiikkani siten, että kirjoitin ensin substanssiasiat muotoiluja miettimättä ja palasin vasta myöhemmin korjailemaan ja selventämään tekstiä. Jos nyt aloittaisin työt uudestaan pitäisin tiukempaa kuria aikataulusta ja mieltäisin työn laatimisen taktiikkaa etukäteen paljon tarkemmin, nyt se muodostui lähinnä työn aikana. Sanonta ”työ tekijäänsä opettaa” pitää siis tässäkin paikkansa ja voin hyödyntää nyt tekemiäni havaintojani jatkossa, kun tarvitsen raportointiin liittyvää osaamista.

Lähteet

Heikkinen, H., Huttunen, R. & Moilanen, P. 1999. Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Jyväskylä: Atena kustannus

Miettinen, J.E. 2002. Yritysturvallisuuden käsikirja. Helsinki: Talentum Media

Työterveyslaitos ja tekijät 2010. Työnantajan yleiset veloitteet, Työtä ja työolosuhteita koskevat tarkemmat säännökset. Teoksessa Mertanen, V. (toim.) Työturvallisuuslaki soveltamisopas. Helsinki: Työterveyslaitos. 23-80.

Nettilähteet

Information om Vasa. 2014. Vasa Stad Viitattu 9.9.2014.

http://www.vaasa.fi/Pa_svenska/Forsta_sidan/Information_om_Vasa

Omatoimisen varautumisen auditointi. 2014. Pohjanmaan pelastuslaitos. Viitattu 13.10.2014.

http://www.pohjanmaanpelastuslaitos.fi/Suomeksi/Turvallisuuspalvelut/Valvonta/Omatoimisen_varautumisen_auditointi

Omatoimisen varautumisen auditointimanuaali. 2014. Pohjanmaan pelastuslaitos. Tulostettu 13.10.2014.

http://www.pohjanmaanpelastuslaitos.fi/Suomeksi/Turvallisuuspalvelut/Valvonta/Omatoimisen_varautumisen_auditointi

Pelastuslaki. (379) 2011. Finlex. Viitattu 28.12.2014

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>

Pelastustoiminta. 2014. Yritysturvallisuus EK. Viitattu 14.10.2014.

<http://ek.fi/wp-content/uploads/Pelastustoiminta.pdf>

Psykososiaalinen kuormitus. 2015. Työsuojeluhallinto. Viitattu 10.4.2015.

<http://www.tyosuojelu.fi/fi/psykososiaalinenkuormitus>

Räddningsplaner. 2014. Västra Nylands Räddningsverk.

http://www.lup.fi/sv-FI/Anvisningar_och_blanketter/Raddningsplaner

Toisen asteen koulutus. 2014. Vasaan Kaupunki. Viitattu 2.11.2014

http://www.vaasa.fi/Suomeksi/Opetus_ja_koulutus/Toisen_asteen_koulutus

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta. (407) 2011. Finlex. Viitattu 28.12.2014.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110407>

Vilkka, H. 2010. Toiminnallinen opinnäytetyö. Viitattu 5.6.2013.

http://vilkka.fi/hanna/Toiminnallinen_ont.pdf

Värt att veta 2014. 2014. Vasa Stad. Viitattu 15.10.2014.

http://www1.vaasa.fi/graafigetpalvelut/edock/tietoa_taskuun_2014/se/vaasa_tietoa_taskuun_2014_se.pdf

Yrityksen pelastussuunnitelma. 2014. Keskiuudenmaan Pelastuslaitos. Viitattu 10.4.2015.

<https://www.ku-pelastus.fi/fi/asioverkossa/ohjeet-ja-lomakkeet/pelastussuunnitelma>

Yritysturvallisuus. 2014. Yritysturvallisuus EK. Viitattu 14.10.2014.

<http://ek.fi/mita-teemme/tyoelama/yritysturvallisuus/>

Österbottens räddningsverk. 2014. Österbottens räddningsverk. Viitattu 13.10.2014.

http://www.pohjanmaanpelastuslaitos.fi/Pa_svenska/Framsidan

Kuvat

Kuva 1 "Omatoimisen varautumisen" auditoinnin osa-alueet.....	14
Kuva 2 Yritysturvallisuuden osa-alueet ja suojattavat arvot.....	21
Kuva 3 Maslowin tarvehierarkia	23
Kuva 4 Leike intran aloitussivulta.....	29
Kuva 5 Leike sivulta: Uusi tukipyyntö	30
Kuva 6 Leike sivulta: Uusi tukipyyntö	31
Kuva 7 Pelastussuunnitelman laadintaan vaadittavat osa-alueet	35
Kuva 8 Työn laadinta ilman osaamista	36
Kuva 9 Työn laadinta aputyövälineellä.....	36

Taulukot

Taulukko 1 Toimintakalenteri VAO Hansa-campus	32
---	----

Liitteet

Liite 1 Pelastussuunnitelma Hansa-kampus	44
--	----

Liite 1 Pelastussuunnitelma Hansa-kampus

PELASTUSSUUNNITELMA

Ruutikellarintie 2, 65100 Vaasa

SISÄLLYSLUETTELO

<u>A. TURVALLISUUSJOHTAMINEN</u>	47
<u>1. YLEISTIEDOT</u>	47
<u>1.1 Suunnitelman hyväksyntä ja ylläpito</u>	47
<u>2. KOHTEEN TURVALLISUUSJOHTAMINEN</u>	48
<u>2.1 Pelastussuunnitelman säädöstausta ja omatoiminen varautuminen</u>	48
<u>2.2 Kiinteistön yleistiedot</u>	50
<u>2.3 Turvallisuushenkilöstö ja tärkeitä yhteystietoja</u>	52
<u>2.3.1 Turvallisuushenkilöstön tehtävät ja yhteystiedot</u>	52
<u>2.3.2 Turvallisuusorganisaatio, kriisiryhmä ja väestönsuojan hoitaja</u>	55
<u>2.3.3 Muita tärkeitä turvallisuustahoja ja yhteystietoja</u>	57
<u>2.4 Valmiussuunnitelma ja väestönsuojelu</u>	57
<u>2.5 Suojatila</u>	58
<u>2.6 Suojelumateriaali</u>	59
<u>2.7 Kohteen tavanomaisesta poikkeava käyttö</u>	60
<u>B. ONNETTOMUUS - RISKIENHALLINTA</u>	61
<u>3. KOHTEEN RISKIENHALLINTA</u>	61
<u>3.1 Riskianalyysi ja hallintakeinot</u>	61
<u>3.2 Riskitaulukointi</u>	63
<u>3.3 Yleisesti ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden ehkäiseminen</u>	64
<u>3.3.1 Tulipalo</u>	64
<u>3.3.2 Onnettomuus ja tapaturmavaaralliset tilanteet ja tilat</u>	65
<u>3.3.3 Vaaralliset aineet</u>	65
<u>3.3.4 Muiden yleisesti ennakoitavien vaaratilanteiden ehkäiseminen</u>	65
<u>4. TULITYÖT</u>	66
<u>4.1 Ulkopuoliset toimittajat</u>	66
<u>C. TURVALLISUUTEEN LIITTYVÄT ASIAKIRJAT</u>	67
<u>5. YLEISTÄ</u>	67
<u>5.1 Pelastussuunnitelma</u>	67
<u>5.2 Johtamisasiakirjat</u>	67
<u>5.3 Toimintaa ohjaavat asiakirjat</u>	68
<u>5.4 Viranomaisdokumentit</u>	68
<u>D. RAKENTEELLINEN PALOTURVALLISUUS</u>	69
<u>6. KOHTEEN RAKENTEELLINEN PALOTURVALLISUUS</u>	69

6.1	<u>Alkusammutuskalusto</u>	69
E.	<u>TURVALLISUUSTEKNIikka</u>	70
7.	<u>KOHTeen TURVALLISUUSTEKNIikka</u>	70
7.1	<u>Paloilmoitinlaitteisto</u>	70
7.2	<u>Ilmastointilaitteiston hätätysäytyskytkin</u>	70
7.3	<u>Savunpoisto</u>	70
F.	<u>TURVALLISUUSVIESTINTÄ JA - OSAAMINEN</u>	71
8.	<u>KOHTeen TURVALLISUUSVIESTINTÄ</u>	71
8.1	<u>Yleistä</u>	71
8.2	<u>Koulutussuunnitelma</u>	72
8.3	<u>Koulutuksen toteutus</u>	72
8.4	<u>Ulkoinen viestintä</u>	73
9	<u>TOIMINTAOHJEITA</u>	73
9.1	<u>Liitteet</u>	74
	<u>LIITE 1: Hätäpoistumisohje</u>	74
	<u>LIITE 2: Hätäilmoituksen tekeminen</u>	75
	<u>LIITE 3: Turvallisuuspäällikön ja turvallisuusvalvojan toiminta tulipalotilanteissa</u>	76
	<u>LIITE 4: Toimintaohje tulipalo- ja onnettomuustilanteissa</u>	77
	<u>LIITE 5: Kiinteistöhenkilökunnan toimintaohje</u>	78
	<u>LIITE 6: Käsiammuttimen käyttöohjeet</u>	79
	<u>LIITE 7: Pikapalopostin käyttöohjeet</u>	80
	<u>LIITE 8: Toiminta kuultaessa yleinen vaaranmerkki</u>	81
	<u>LIITE 9: Toiminta pommiuhkauksessa</u>	82
	<u>LIITE 10: Aggressiivisen henkilön kohtaaminen</u>	83
	<u>LIITE 11: Tulityön toimintaohjeet</u>	83
	<u>LIITE 12: Palo- ja pelastusohjeet liikuntasalin käyttäjille</u>	94
	<u>LIITE 13: Toimintakalenteri malli</u>	96
	<u>LIITE 14: Taulukko riskien kartoittamiseen ja hallintaan</u>	97
	<u>LIITE 15: Turvallisuustarkastuslomake</u>	99
	<u>LIITE 16: Poistumistiet</u>	102
	<u>LIITE 17: Turvallisuusorganisaatio VAO</u>	103
	<u>LIITE 18: Turvallisuusorganisaatio VAKK</u>	104

A. TURVALLISUUSJOHTAMINEN

1. Yleistiedot

1.1 Suunnitelman hyväksyntä ja ylläpito

Laatijat:

Päiväys	Nimi	Tehtävä
22.6.2004		Turvallisuuspäällikkö (ei enää palveluksessa)
22.6.2014		Turva-alan opettaja Turva-alan opettaja

Suunnitelman hyväksyminen:

Päiväys	Nimi	Tehtävä
. .2014	Pohjanmaan Pelastuslaitos	
. .2014		Johtava Rehtori

Suunnitelman päivitys:

Päiväys	Nimi	Tehtävä
30.6.2008	Turvallisuussuunnitelman päivitys	
2.11.2009	Turvallisuussuunnitelman päivitys	
30.10.2011	Turvallisuussuunnitelman päivitys	
1.11.2013	Turvallisuussuunnitelman päivitys	
22.6.2014	Pelastussuunnitelman päivitys	

2. Kohteen turvallisuusjohtaminen

2.1 Pelastussuunnitelman säädöstausta ja omatoiminen varautuminen

Säädöstausta ja suunnitteluvuorokauden määrät	
<p>Pelastussuunnitelman laatimisvelvollisuus perustuu Pelastuslain (379/2011) 14 ja 15 §: n sekä Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 §:n vaatimukseen ja ohjeisiin pelastussuunnitelman laatimisesta.</p>	
<p>Säädösten tavoitteena on ihmisten oman toiminnan sekä viranomaistoiminnan menetelmin vähentää tulipalojen, tapaturmien ja muiden vaaratilanteiden määrää siten, että väestön terveys, omaisuus, työpaikat, toimeentulo, tuotannon jatkuvuus ja puhdas ympäristö kyetään turvaamaan kaikissa olosuhteissa sekä normaali- että poikkeusoloissa.</p>	
<p>Tämä pelastussuunnitelma on suunnitelma ja toimintaohjeet siitä, kuinka kiinteistön käyttäjät varautuvat toimimaan erilaisissa onnettomuus-, vaara- tai vahinkotilanteissa ja kuinka käyttäjät organisoivat onnettomuuksia ehkäisevän toiminnan. Suunnitelman lähtökohtana ovat erilaiset uhkakuvat sekä niistä johdettujen riskien arviointi ja riskien hallinta.</p>	
<p>Pelastussuunnitelman ensisijainen tavoite on koulun turvallisuutta vaarantavien riskitekijöiden kartoittaminen, henkilöturvallisuuden parantaminen sekä onnettomuus- ja vahinkotilanteiden ennaltaehkäisy.</p>	
<p>Vaasan ammattiopistoa ja Vaasan aikuiskoulutuskeskusta, Ruutikellarintie 2 kiinteistöä koskeva pelastussuunnitelman laatimisvelvoite on määräytynyt seuraavien tekijöiden perusteella (x):</p>	
- Työntekijöiden tai muiden samanaikaisesti paikalla olevien henkilöiden määrä on yli 30.	x
- Hotelli, asuntola, lomakylä, leirintäalue ja muu vastaava majoitustila, jossa on yli 10 majoituspaikkaa	
- Sairaala, vanhainkoti, hoitolaitos, liikuntarajoitteisten ja muiden erityisryhmien palvelu- ja asuinrakennus sekä rangaistuslaitos ja muu näitä vastaava tila, jossa olevien ihmisten kyky havaita vaaratilanne tai mahdollisuudet toimia vaaratilanteen edellyttämällä tavalla on heikentynyt.	
- Kokoontumis- ja liiketila, jossa on runsaasti yleisöä tai asiakkaita, kuten yli 50 asiakaspaikan ravintolat, yli 25 hoitopaikan päiväkotihuoneistot ja yli 500 neliömetrin kokoiset myymälät, koulut , urheilu- ja näyttelyhallit, teatterit, kirjat, kirjastot ja liikenneasemat.	x
- Suurehkot tuotanto-, varasto- ja maataloustuotantotilat.	
- Tila, jossa palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käsittely, valmistus tai varastointi voi aiheuttaa vaaraa ihmisten terveydelle, omaisuudelle, tai ympäristölle.	
- Tila, joka on varustettu säädöksissä tai viranomaisen päätöksessä vaadittu la automaattisella sammutuslaitteistolla tai paloilmoinnilla.	x
- Muu syy, mikä?	

Pelastussuunnittelun tavoitteena on

- on tunnistaa työympäristössä esiintyvät vaaratekijät
- opastaa ennaltaehkäisemään vaaratilanteiden ja vahinkojen syntymistä sekä toimimaan kyseiseen kiinteistöön soveltuvalla tavalla erilaisissa vaaratilanteissa.

Pelastussuunnitelman myötä on tarvittaessa

- parannettava turvallisuuteen liittyviä rakenteellisia järjestelyjä
- hankittava vaaratilanteissa tarvittavaa materiaalia ja pidettävä se toimintakuntoisena
- koulutettava ja perehdytettävä henkilöstöä toimimaan erilaisissa vaaratilanteissa
- sisällytettävä turvallisuusasiat uusien työntekijöiden perehdyttämiskoulutukseen ja
- ylläpidettävä turvallisuusasioiden tietotaitoa säännöllisin väliajoin toistettavilla koulutus-, harjoitus- ja perehdyttämistilaisuuksilla.

Pelastussuunnitelmaa ei laadita tai ylläpidetä pelastusviranomaisia varten, vaan kiinteistön ja sen käyttäjien tarpeisiin ja turvallisuuden parantamiseksi. Viranomaiset kuitenkin valvovat turvallisuusjärjestelyjen toteuttamista säännöllisin tarkastuksin ja antavat tarvittaessa lausuntoja, sekä suorittavat neuvontaa ja opastusta.

2.2 Kiinteistön yleistiedot

Kohteen nimi	HANSA KAMPUS HANSA 2
Kohteen osoite	Ruutikellarintie 2 65100 Vaasa
Johtaja	johtava rehtori
Puhelin	040-xxx xxxx /Johtava rehtori, 06-3267 411/Toinen aste keskus
Kohteen toiminnan kuvaus	Toisen asteen ammatillista koulutusta antava oppilaitos Toinen aste, yhteinen hallinto. Vaasan ammattiopisto: Palvelut Vaasan aikuiskoulutuskeskus Vaasan Keilahalli
Henkilöstön määrä	Henkilöstön määrä 189
oppilasmäärä	Opiskelijat 1230
Rakennusten kerrosala ja tilavuus	15.500 m ² 80.100 m ³
Kerrosten lukumäärä	4
Hissien lukumäärä	2
Yleiskuvaus kohteen rakennuksista	Koulurakennus, Hietalahden kaupunginosassa
Pelastusteiden merkintä ja talon numerokilpi	Rakennus on osoitenumeroitu, kiinteistön omistajan toimesta. Kulkuväylien auki pysyminen on pyritty järjestämään pysäköintikielto-merkeillä ja -maalauksilla. Vaasan kaupunki huolehtii teiden aurauksesta talvisin.
Kokoontumispaikat vaaratilanteissa	kokoontumispaikka, oppilaitoksen opiskelijapysäköinti. Paikka on merkitty karttaan. Varapaikkana julkisivunpuoleinen henkilökunnan pysäköintialue

Pääsy vesikatolle	Pääsy katolle on järjestetty asianmukaisesti.
Ilmastoinnin pysäytys	Kiinteistö on varustettu koneellisella ilmastoinnilla, joka on mahdollista pysäyttää hätäpainikkeella. Turvallisuuspäällikkö valvoo mahdollisen pysäytyksen toteutusta.
Vesijohdon pääsulkuventtiilin sijainti	Päävesisulkuventtiili sijaitsee lämmönjakohuoneessa. A-osa, pohjakerros.
Sähkön pääkatkaisija	Rakennuksen pohjoispääty, A-osa (Parcos-pääty), autotallien vieressä.
Vakuutusyhtiö	Vakuutusyhtiö IF
Kohteen isännöinti	Kiinteistön omistaa Vaasan kaupunki/ talotoimi
Kohteen vartiointi	Oy Verifi Ab
Kohteen kiinteistöhuolto	Vaasan kaupunki/ talotoimi
Paloilmoittimen hoitaja	Vaasan kaupunki/ talotoimi
Muut mahdolliset huolto- ja korjausvastaavat	<ul style="list-style-type: none"> • LVI-tekniikka Pekka • Sähkötekniikka Risto • Kiinteistöhoito Kari • Rakennustekniikka Kåre

Osastot:	puh.	henkilömäärä
Hallinto		25 + 15 = 40
Opetus		75 + 47 = 122
Appetito, keittiö		9
Huolto ja siivous		6
Kirjasto		1
Atk		3
Keilahalli		8
Opiskelijat		900 + 330 = 1230

• 2.3 Turvallisuushenkilöstö ja tärkeitä yhteystietoja

Ensimmäisten toimintavastuu hätätilanteissa on jokaisella talossa työskentelevällä. Hätätilanteissa on heti käynnistettävä pelastus-, ilmoitus- ja sammutustoimet.

2.3.1 Turvallisuushenkilöstön tehtävät ja yhteystiedot

Kohteessa on määritelty turvallisuushenkilöstö, jolla on tässä mainitut tehtävät.

Turvallisuuspäällikkö:

1. Johtaa onnettomuuksia ennaltaehkäisevää työtä kuten riskien arviointia ja valvoo yhteistyössä pelastusviranomaisten ja kiinteistön omistajan edustajien kanssa, että palonehkäisy ja varautuminen pelastustoimenpiteisiin on kiinteistössä tarkoituksenmukaisesti järjestetty.
2. Pelastussuunnitelman tarvittavan päivityksen valvonta. Valvoo esimerkiksi, että piirustukset ovat asianmukaiset.
3. Huolehtii ja vastaa siitä, että yksikkö on asetusten, määräysten ja mahdollisten kiinteistön omistajan edellyttämässä kunnossa.
4. Toteaa henkilökohtaisesti tarkastusten perusteella, että palontorjunnasta ja henkilöturvallisuudesta annettuja määräyksiä ja ohjeita noudatetaan.
5. Pitää turvallisuusvalvojan kanssa vähintään kerran vuodessa palo- ja henkilöturvallisuuspalaverin, jossa läpikäydään valmiudet ja tarjolla olevat tai tarvittavat koulutukset sekä harjoitukset.

Turvallisuuspäällikön varahenkilö:

1. Toimii tarvittaessa turvallisuuspäällikön varahenkilönä ja muulloinkin avustaa turvallisuuspäällikköä turvallisuusasioiden kehittämisessä ja turvallisuusvalmiuksien ylläpitämisessä.

Turvallisuusvalvoja:

1. Valvoo omalta osaltaan, että palo- ja henkilöturvallisuutta ja palontorjuntavalmiutta sekä näihin liittyviä ohjeita noudatetaan.
2. Huolehtii siitä, että kaikki havaitut puutteet, viat, virheellisyudet ja epäkohdat turvallisuudessa korjataan heti tai poistetaan. Pitää esimerkiksi pelastussuunnitelman piirustukset ajan tasalla.
3. Tekee ehdotuksia ehkäisevään palontorjuntaan ja turvallisuuden kehittämiseen ja parantamiseen.

Turvallisuusvalvojan varahenkilö:

1. toimii tarvittaessa turvallisuusvalvojan varahenkilönä ja muulloinkin avustaa turvallisuusasioiden kehittämisessä ja turvallisuusvalmiuksien ylläpitämisessä.

Koulun henkilökunta:

Toimivat vaaratilanteessa annettujen ohjeiden mukaan,
esim. valvovat omalta osalta, että kaikki kiinteistössä olevat tilanteesta riippuen

- poistuvat rakennuksesta kokoontumispaikalle tai
- suojautuvat kiinteistön sisätiloihin ja tarvittaessa jopa lukkojen taakse.

Kriisiryhmä, joka:

1. organisoii kriisin jälkeen yhdessä sosiaali- ja terveystoimen sekä kaupungin kriisiryhmän ym. tahojen kanssa välittömän psyykkisen ja sosiaalisen tuen sekä tarvittavan yhteydenpidon.
2. tekee yhteistyötä eri tahojen kanssa, jotta kohteen arkityö saadaan mahdollisimman pian kriisin jälkeen normalisoitua, esim. tilat ja eri toiminnot pian kuntoon.

Väestönsuojan hoitaja ja varahenkilö:

1. ylläpitää väestönsuojeluun liittyviä valmiuksia ja huolehtii siitä, että väestösuoja on varusteltu oikein ja on tarvittaessa toimintakuntoinen.

2.3.2 Turvallisuusorganisaatio, kriisiryhmä ja väestönsuojan hoitaja

Tehtävä	Nimi	Puhelin toimeen	Matkapuhelin
Turvallisuuspäällikkö VAO	Johan	3267xxx	
Varahenkilö VAO	Eija		
Turvallisuuspäällikkö VAKK	Tina		
Varahenkilö VAKK	Anna-Maija		
Turvallisuusvalvoja VAO/ VAKK	Maarit	3267xxx	
Varahenkilö VAO/ VAKK	Esa	3267xxx	
Kohteen kriisiryhmä VAO	Johan		
	Timo		
	Eija		
	Hanna		
	Minna		
	Katariina	325 2xxx	
	Hilkka		
	Päivi		
	Susann		
Kohteen kriisiryhmä VAKK	Olavi	Sampo	
	Toni	Hansa 2	
	Matti	Sampo	
	Hannu	Alatori	
	Marko	Sampo	
	Birgit	Hansa 2	
	Kati	Sampo	
	Tina	Hansa 2	
Väestönsuojan hoitaja	Esa		

2.3.3 Muita tärkeitä turvallisuustahoja ja yhteystietoja

Muita yhteystietoja, jotka ovat tärkeitä vaara- ja hätätilanteessa tai tarpeellisia kohteen turvallisen toiminnan ylläpitämisen kannalta.

Muita tärkeitä tahoja, esim.	Yhteystiedot
Yleinen hätänumero (Sairaankuljetus, pelastuslaitos, poliisi ja sosiaali- päivystys)	112
Myrkytystietokeskus	09-471977 tai 09-4711
Päivystävä palomestari	3251446
Päivystävä paloiesimies (päivystää 24 h)	3251452
Kohteen oma palotarkastaja Jukka	0400-xxxxxxx
Terveystenhoitaja Katarina	3252xxx
Kohteen työsuojeluasiamiehen nimi Esa	040-xxxxxxx
Kohteen paloilmajärjestelmän hoitaja Vaasan kaupunki/ talotoimi	040-xxxxxxx
Kiireettömissä tiedusteluissa, ilmoituksissa yms. Pohjanmaan pelastuslaitoksen vaihde ark. klo 8-16	3251444
Vaasan kaupungin vaihde klo 8-16	3251111
Vaasan kaupungin viestintäyksikö / tiedotuspäällikkö	3251045
Sähkön vikailmoitukset: Vaasan Sähkö Oy	3245700
Veden vikailmoitukset: Vaasan Vesi, keskus virka-aikana työajan ulkopuolella	3251111 3254151 tai 040-7257900
Talotoimen päivystys	040-xxxxxxx

2.4 Valmiussuunnitelma ja väestönsuojelu

Kohteen liityntä kunnan väestönsuojeluun			
Kunnan johtokeskus	Vaasan kaupungin johtokeskus	Osoite	Sepänkyläntie 14-16
		Puhelin	31777094
Suojelulohko, nro / alue	Suojelulohko 3	Lohkotsto	

2.5 Suojatila

Väestönsuoja

Väestönsuoja sijaitsee taulukon mukaisesti kiinteistössä

Työpaikat	Suojan sijainti	Luokka / m ²	Henkilömäärä/ käyttäjät	Suojan hoitaja
	A-osan pohjakerros, 2 kpl	45+45	90	Esa
	C-osan pohjakerros, 2 kpl	45+45	90	Esa
YHTEENSÄ	4			

Väestönsuojaan johtava tie on merkitty.

- **2.6 Suojelumateriaali**

Suojeluhenkilöstön materiaali	Tarve	On/puute	Hankinta
Suojanaamari + vss-suodatin	2	On	
Suojakypärä/- lasit	2	On	
Ensiapulaukku	1	On	
Ensiside	2	On	
Joditabletit	1/ hlö	On	
Säteilymittari		On	

Väestönsuojan materiaali	Tarve	On/puute	Hankinta
Paarit	1	On	
Vedensäilytysaine		On	
Rautakanki	1	On	
Käsivalaisin	2	On	
Sankoruisku	1	On	
Suojan työkalut pajavasara, katkaisutaltta, piikkitaltta, voimaleikkuri, veistokirves, kenttälapio, sorkkarauta, käsisaaha, rautasaha + viisi varaterää, jakoavain, vasara, nauvoja, puukko, pelastusköysi.		On	

- **2.7 Kohteen tavanomaisesta poikkeava käyttö**

Valtioneuvoston asetus pelastustoimista (407/2011) 2§ edellyttää, että pelastussuunnitelmassa on tarpeen mukaan otettava huomioon kohteen tavanomaisesta poikkeava käyttö tai tilapäinen käyttötavan muutos.

Juhlatilaisuuksissa käytettäessä, liikunta- ja juhlasalien yksittäisiä tuoleja, on ne kytkettävä toisiinsa vähintään neljän tuolin ryhmiin. Poistumistiet tulee aina tarkistaa ennen juhlatilaisuuksien aloittamista.

Liikuntasalin iltakäyttäjien turvallisuus tulee ottaa huomioon. Käyttäjille tulee jakaa ainakin pelastussuunnitelmassa olevat toimintaohjeet ja poistumistie kartta (liitteet 12 ja 16). Myös iltakäytön aikana poistuminen uloskäytävien kautta tulee pystyä tapahtumaan ilman avainta.

Tilapäismajoitus: koulun kiinteistöä ja sen tiloja käytettäessä tilapäismajoitukseen, tulee majoituskäyttö olla hyväksytty paikallisen pelastusviranomaisen toimesta. Käytöstä tulee käyttäjän tehdä *erillinen* pelastussuunnitelma.

Yö-koulujen järjestämisestä koskevat myös edellä esitetyt tilapäisen majoittumisen ohjeet. Yö-kouluja järjestettäessä on mm. muistettava asentaa tiloihin palovaroittimet ja läpikäydä turvallisuusohjeet.

B. ONNETTOMUUS - RISKIENHALLINTA

3. Kohteen riskienhallinta

3.1 Riskianalyysi ja hallintakeinot

Riskienhallinnan tarkoituksena on estää ja minimoida erilaisista onnettomuus- ja vahinkoriskeistä aiheutuvat menetykset ja turvata siten henkilöitä, omaisuutta ja toiminnan jatkuvuutta. Turvallisuussuunnittelun lähtökohtana ovat uhkakuvat sekä niistä johdettujen riskien arviointia ja riskien hallinta. Turvallisuussuunnitteluun kuuluu mm. *onnettomuus-* ja vahinkoriskien kartoittaminen, toimenpiteet niiden poistamiseksi tai pienentämiseksi sekä ohjeet toiminnasta, jos jokin riskitekijä toteutuu eli onnettomuus tapahtuu.

Turvallisuussuunnittelu ei ole vain toimintaa onnettomuuden tai vahingon tapahduttua, vaan se on valmiuden ylläpitämistä mahdollisen onnettomuuden varalta sekä päivittäistä ja jatkuvaa toimintaa onnettomuuksien, vahinkojen ja häiriötilanteiden ennalta ehkäisemiseksi.

Onnettomuus- ja vahinkoriskien kartoittaminen on ryhmätyötä, johon osallistuu henkilöitä eri työntekijäportaista sekä työnjohdon ja työnantajan edustajista. Esimerkiksi henkilökunnan turvallisuuskävely -menetelmää on hyvä käyttää. Se on yksi konkreettinen keino huomata kohteen vaaranpaikat ja perehdyttää työntekijät arkisiin turvallisuusasioihin. Turvallisuuskävelykierroksella läpikäydään esimerkiksi turvallisuustarkistuslomakkeen asiat (liite 15), joiden tulisi aina olla kunnossa. Toiminnan toteutuksesta vastaa turvallisuuspäällikkö.

Keskeisimpiä aihealueita ovat: työturvallisuus, palo- ja henkilöturvallisuus, toimitilaturvallisuus sekä ympäristönsuojelu. Riskikartoituksessa on huomioitava omasta toiminnasta aiheutuvien riskitekijöiden lisäksi käyttäjien ulkoiset riskitekijät (naapuri-rakennukset, liikenne ym.). Käyttäjien riskikartoitus on päivitettävä vuosittain.

Riskitekijöiden suuruutta voidaan mitata esimerkiksi seuraavan taulukon avulla:

Riskin suuruus (R) = Todennäköisyys (T) x Seuraukset (S) $R = T \times S$

Riskitekijän toteutumisen todennäköisyys (T)	Riskitekijän toteutumisen seuraukset (S)		
	1. Vähäiset	2. Haitalliset	3. Vakavat
1. Epätodennäköinen (< 0,1/ v)	1. Merkityksetön	2. Vähäinen	3. Kohtalainen
2. Mahdollinen (> 0,1/ v)	2. Vähäinen	4. Kohtalainen	6. Merkittävä
3. Todennäköinen (> 1/ v)	3. Kohtalainen	6. Merkittävä	9. Sietämätön

Riskin suuruus	Tarvittavat toimenpiteet riskin vähentämiseksi
Merkityksetön riski (riskiluku 1)	Riski on niin pieni, että toimenpiteitä ei tarvita
Vähäinen riski (riskiluku 2)	Toimenpiteitä ei välttämättä tarvita Harkitse parempia ratkaisuja, jotka eivät aiheuta lisäkustannuksia Tilannetta on hyvä seurata, että riski pysyy hallinnassa
Kohtalainen riski (riskiluku 3-4)	On ryhdyttävä toimiin riskin välttämiseksi (hyvä sopia aikataulusta) Toimenpiteiden kannattavuutta on mietittävä tarkasti Jos riskiin liittyy erittäin haitallisia vaikutuksia, on hyvä selvittää tapahtuman todennäköisyys tarkemmin
Merkittävä riski (riskiluku 6)	Riskin vähentäminen on välttämätöntä. Toimenpiteet on aloitettava nopeasti Riskialtista toimintaa ei pidä aloittaa ennen kuin riskiä on vähennetty Riskialtista toimintaa voi jatkaa, mutta kaikkien on tunnettava riski ja toiminta jos riskitekijä toteutuu
Sietämätön riski (riskiluku 9)	Riskin poistaminen on välttämätöntä. Toimenpiteet alkuun välittömästi Riskialtista toimintaa ei pidä aloittaa Riskialtis toiminta pitää keskeyttää, kunnes riski on poistettu

Kartoitetut riskitekijät kirjataan taulukkoon, jossa selvitetään mahdollisuuksia niiden hallitsemiseksi. Mallikaavake: Liite 14.

Esimerkki täytöstä:

TAULUKKO RISKIEN KARTOITTAMISEEN JA HALLINTAAN

Riskitekijä ja riskiluku	Tapahtuman syy ja vaikutukset	Hallintamenetelmät	Kehityssuunnitelma
Kaatumisesta aiheutunut tapaturma $R = T \times S$ $R = 2 \times 3 = 6$	Opiskelija saattaa kaatua koulun pääoven jäisillä kuluneilla portailla. Seurauksena vakava kallovamma ja pysyvä työkyvyttömyys	Portaiden jäänpoisto. Liukkauden esto hiekoittamalla. Sileän pinnan karhentaminen.	Jäänpoisto ja liukkauden esto välittömästi kaikilla piha-alueilla. Pinnan uusiminen sulan maan aikaan.

3.2 Riskitaulukointi

Riskit	Todennäköisyys	Seurauksen määrä	Yhteensä
Tappelu	1	1	1
Loukkaantumiset	1	2	2
Esineiden katoamiset/ näpistykset	3	2	6
Sairastapaukset	1	3	3
Suullinen uhkailu	3	1	3
Vahingonteko	3	1	3
Tulipalo	1	3	3
Liikenneonnettomuus	3	1	3
Luonnononnettomuudet	1	3	3
Ulkoiset vaaratilanteet	1	3	3
Vesi- sähkökatkot	2	1	2
Murto- ilkivaltatilanteet	1	2	2
Pommiuhkatilanteet	1	3	3

Riskit on arvioitu arvoilla 1- 3.

3.3 Yleisesti ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden ehkäiseminen

Riskienarvioinnin myötä tunnistetaan ennakolta erilaiset vaaratilanteet. Kun vaaratilanteet on arvioitu, voidaan niitä ja niistä aiheutuvia vahinkoja tehokkaasti ehkäistä ennakolta. Yleisesti ennakoitavia ja isoja vaaroja voivat olla mm. tulipalo, onnettomuus ja tapaturmat, väkivalta, ulkoiset onnettomuusuhat sekä vaaralliset aineet.

3.3.1 Tulipalo

Tulipalojen riskienhallintaan ja ennaltaehkäisyyn liittyvät olennaisesti seuraavat asiat:

- Kiinteistössä käytetään tulityölupamenettelyä korjaus- ja asennustöissä
- Käytösähkölaitteiden kuntoa tarkkaillaan
- Jättesäiliöt sijoitetaan riittävän etäälle ulkoseinistä
- Tarpeeton palava materiaali poistetaan seinien vierustoilta
- Kynttilöiden polttaminen ja avotulen pitäminen tapahtuvat jatkuvan valvonnan alla
- Kohteessa tulee olla vaadittu alkusammutuskalusto ja henkilöstöllä tulee olla niiden käyttövalmiudet

Tulipalovaarat:

Palovaaralliset kohteet

Kaasut:

hitsauskaasuja (C-osa pohjakerros, max. 4 pulloa á 10 kg)

lääkkeellistä happea (B-osa 2. kerros, 2 pulloa, 10 litraa ja 2 litraa)

tulen kanssa reagoivia kauneudenhoitotuotteita (A-osa 1. kerros, satoja käsipulloja)

Tulen kanssa reagoivat muut aineet

maalit: (E-osa 1.kerros, max. 100 kg)

maalit, tärpätit, bensiinit (C-osa pohjakerros, max. 100 kg)

siivousaineiden varasto (C-osa pohjakerros, n. 300 litraa)

Keilahalli

työtilassa on 2 kpl hitsauskaasupulloja ja maaleja+ lakkoja yhteensä noin 20 kg.

Kaasut on merkitty asianmukaisin kyltein.

3.3.2 Onnettomuus ja tapaturmavaaralliset tilanteet ja tilat

Onnettomuus- ja tapaturmavaaratilanteet ja – tilat selviävät kohteen riskikartoituksen myötä. Arjen yleisimpiä tapaturmia ovat kaatumiset ja liukastumiset.

Kohteessa voi olla myös tiloja, joiden käyttöön sisältyy erityisriskejä, esim. korkeajännite, säteily ja kaasut. Näitä seikkoja on pyritty huomioimaan palo- ja pelastustoimissa

3.3.3 Vaaralliset aineet

Terveydelle tai ympäristölle haitallisten kemikaalien määrät ja säilytyspaikat selvitetään ja merkitään asiallisesti.

3.3.4 Muiden yleisesti ennakoitavien vaaratilanteiden ehkäiseminen

Väkivalta / uhkaustilanne (pommi-, aseenkäyttö)

Väkivalta ja ym. rikollinen toiminta tulee saattaa aina viranomaiskäsitteilyyn. Käytännössä tarkoittaa, että hälytää poliisi (112) ja ilmoita tapauksesta esimiehellesi. Esimiehesi ja turvallisuuspäällikön tehtävänä on auttaa poliisia tapauksen jälkiselvittelyssä sekä päättää toimenpiteistä, joiden avulla vastaavista tapauksista voidaan välttyä. Läheltä piti - tapaukset tulee kirjata ylös. Nämä tilanteet tulee myös käsitellä koulun turvaorganisaatiossa.

Pommiuhkatilanteessa toimitaan kuten tulipalotilanteessa, mm. evakuoidaan oppilaitos. Päävastuu tilanteessa on turvallisuusorganisaatiolla yhteistyössä viranomaisten kanssa.

Varkaus- tai ryöstötilanne

Kiinteistössä on käytössä erilaisia nykYTEKNIikkaan perustuvia automaattisia rikossuojausmenetelmiä, mm. nauhoittava videovalvonta. Vartiointiliike kiertää talon säännöllisesti.

Ilkivalta ja rikollinen toiminta

Rikosten ehkäisemiseksi henkilökunnan tulee välttää turhia riskejä. Tilojen ovet on pidettävä lukittuina, jos tilat eivät ole opiskelija- tai muussa käytössä. Lisäksi turvalaitteilla, kassa-kaappia käyttämällä sekä henkilökohtaisilla varoitoimenpiteillä vähennetään rikosriskiä.

Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuus

Henkilökunnalla on omat henkilökohtaiset avaimet sekä osalla myös sähköinen kulunvalvonnantunniste. Sähköiset kulunvalvonnantunnisteiden käyttöoikeudet kirjautuvat Vaasan kaupungin talotoimen järjestelmään. Henkilökunnan velvollisuutena on tarkistaa ovien lukitus talosta poistuttaessa.

Tietoturvallisuus

Kiinteistön tietoverkot sijaitsevat kaupungin ns. sisäverkossa, eli ovat ulkomaailmaan nähdessä atk-osaston ylläpitämän palomuurin takana. Samoin hallinnon verkko on erotettu fyysisesti tai virtuaalisesti opiskelijoiden käyttämästä verkosta.

Tietoverkon kriittiset aktiivilaitteet sekä verkkopalvelimet sijaitsevat lukituissa tiloissa, joihin on pääsy vain tietohallintoasiantuntijoilla sekä kiinteistön vahtimestarilla että mekaniikoilla.

Ympäristöturvallisuus

Ympäristönäkökohtien tunnistuksessa kiinnitetään huomiota tarpeen vaatiessa seuraaviin asioihin:

- valvotut ja valvomattomat päästöt ilmaan sekä veteen
- kiinteät jätteet
- maaperän ja pohjaveden saastuminen
- maan, veden, energian sekä muiden luonnonvarojen käyttö
- melu, haju ja pöly
- vaikutukset ympäristön ja ekosysteemin erityisosiin
- työympäristön vaikutus henkilöstöön ja sidosryhmiin

Muu

Henkilöstön turvana ovat rannekehälyttimet, osalla hallintoa sekä terveydenhoitajilla ja kuuraattoreilla. Hälyttimet ovat kytketty vartiointiliikkeen hälytyskeskukseen.

4. TULITYÖT

Tulitöiden käytännön toteutuksen osalta noudatetaan toimintaohjeena SuojeluohjeYTS15 tulityöt FENNIA ohjeita. Ohje (liite11).

Tulityölupia voivat myöntää seuraavat tulitöiden vastuuhenkilöt: kiinteistön omistajan valtuuttama edustaja. Edustajat liitteenä (liite11).

4.1 Ulkopuoliset toimittajat

Ulkopuolisen työn/ urakoitsijan tilaajan on varmistettava, että työn tekijä on tietoinen kiinteistön voimassa olevasta tulityölupamenettelystä. Ulkopuolisen toimittajan on noudatettava kiinteistön tulityölupamenettelyä. Ulkopuolisen toimittajan suorittamista tulitöistä vastaa kyseessä olevan toimittajan työnjohto. Tulityön tekijältä vaaditaan aina tulityökortti.

Suurista uudisrakennusten asennustyömaista tai laajoista korjaustoimenpiteistä tehdään tarvittaessa erillinen tulityönvalvontasuunnitelma (urakoitsija/ suojelun johto).

C. TURVALLISUUTEEN LIITTYVÄT ASIAKIRJAT

5. YLEISTÄ

Turvallisuuteen liittyvien asiakirjojen tulee olla ajantasaisia ja asianosaisten käytettävissä. Asiakirjat tulee olla laadittuja ennen toiminnan aloittamista sekä päivittää ennen kuin toimintoja tai tiloja muutetaan. Osana omavalvontaa, on säännöllisesti varmistuttava siitä, että asiakirjat ovat ajantasaiset.

Asiakirjojen tulee olla kaikkien asianosaisten käytettävissä eli niiden tahojen käytettävissä, jotka osallistuvat niiden toimeenpanoon. Tällaisia tahoja ovat koulun koko henkilöstö, joh- to, hallinto sekä sidosryhmät, kuten kiinteistöhuolto, siivous ja vartiointi.

Asiakirjojen käytettävyys voidaan toteuttaa jakamalla perinteisiä tulostettuja paperiversioita tai hyödyntämällä Intranetiä tai vastaavaa. Huomionarvoista on, että asiakirjoista ei ole hyötyä, jos niiden toteuttamiseen osallistuvat tahot eivät tunne niiden sisältöä ja hallitse niitä toimenpiteitä, joita asiakirjoissa on suunniteltu.

5.1 Pelastussuunnitelma

Kohteen Pelastussuunnitelman ensisijainen tavoite on koulun turvallisuutta vaarantavien riskitekijöiden kartoittaminen, henkilöturvallisuuden parantaminen sekä onnettomuus- ja vahinkotilanteiden ennaltaehkäisy. Pelastussuunnitelma ja sen ohjeistukset ja työlomak- keet, toimii tukena ja ohjeistuksena turvallisuusorganisaation työlle. Pelastussuunnitelma on dokumentoitu ja asianmukaisesti säilytetty. Kopiota suunnitelmasta säilytetään kaikkien nähtävänä, paperiversiona koulun Infossa, sekä sähköisenä koulun Intrassa.

5.2 Johtamisasiakirjat

Turvallisuusjohtamista sekä riskienhallinta prosessia tukevista dokumenteista löytyvät mal- lit tämän pelastussuunnitelman liitteistä:

Liite 13: Toimintakalenteri malli

Liite 14: Taulukko riskien kartoittamiseen ja hallintaan

Liite 15: Turvallisuustarkastuslomake

Lomake täytetään kuuloisen toiminnan aikana ja säilytetään asianmukaisesti jälkiseurantaa varten. Lisäksi henkilökunnan havaitsemat puutteet, raportoidaan Intran kautta, jolloin tarvittava tieto siirtyy sekä asianomaiselle että dokumentoituu seurantaa varten.

5.3 Toimintaa ohjaavat asiakirjat

Koko koulun henkilökunnan yleistä toimintaa ohjaavat asiakirjat löytyvät myös tämän pelastussuunnitelman liitteistä.

5.4 Viranomaisdokumentit

koko kiinteistöä koskevat viranomaisen suorittamat, lakisäänteisten palotarkastusten, sekä haltijan oman sisäisen tarkastuksen dokumentit, on oltava asianmukaisesti säilytetty. Tarkastuksissa havaittujen seikkojen tulee olla turvallisuusorganisaation käytössä, jatkotoimia varten. Jatkotoimenpiteillä on määrättävä vastuuhenkilöt sekä aikataulu. Toimet ja niiden toteaminen on myös dokumentoitava.

D. RAKENTEELLINEN PALOTURVALLISUUS

6. KOHTEEN RAKENTEELLINEN PALOTURVALLISUUS

Rakenteellisilla ratkaisuilla pyritään rajaamaan, estämään tai hidastamaan palon leviämistä rakennuksessa. Tätä ajatusta varten rakennus on jaettu paloteknisiin osastoihin. Osastoivat rakenteet tulee pitää jatkuvasti kunnossa, eikä palo-ovia saa kiilata auki missään tilanteissa, vaan ovien tulee pystyä sulkeutumaan ja salpautumaan itsestään. Siksi ovien ympäristö tulee pitää siistinä ja esteettömänä. Remonttien ja asennusten jälkeen on varmistuttava siitä, että palo-osastointi on edelleen asianmukaisessa kunnossa, esimerkiksi läpivientien eristys.

Tarkemmat palo-osastojen väliset rajat selviävät kohteen rakennuspiirustuksista ja tämän suunnitelman liitteenä olevasta pohjapiirustuksesta. Kohteen henkilökunnan tulee tuntee palo-osastot ja tiedostaa niiden välisten palo-ovien merkitys.

Kiinteistön omistajalla on päävastuu rakenteellisen paloturvallisuuden toimivuudesta ja kunnossapidosta. Käyttäjän velvollisuus on valvoa ja ilmoittaa asianmukaisesti vioista ja puutteista, omistajan määräämällä tavalla. Ilmoituksista on jäätävä myös dokumentti käyttäjälle.

Edellä ja alla kerrotut laitteet on merkitty pohjapiirustukseen

6.1 Alkusammutuskalusto

Kiinteistö on varustettu pikapalopostein ja käsisammuttimin. Kyseiset välineet ovat merkitty kiinteistössä ja liitteessä olevassa kartassa. Toimipisteistä löytyy myös sammutuspeitteitä. Välineiden kuntoa tulee valvoa säännöllisesti. Valvontaa tulee tapahtua vähintään sisäisen palotarkastuksen yhteydessä.

E. TURVALLISUUSTEKNIikka

7. KOHTEEN TURVALLISUUSTEKNIikka

7.1 Paloilmoitinlaitteisto

Paloilmoitin on pidettävä toimintakuntoisena ja se on testattava kuukausittain. Paloilmoittimen vastuullinen hoitaja voi tarvittaessa perehdyttää henkilökuntaa laitteen ominaisuuksiin.

Mikäli paloilmoittimeen tehdään muutostöitä tai kiinteistössä tehdään savua tai pölyä tuottavia korjaustöitä, tulee paloilmaisimia/ilmaisinyhmiä irti-kytkeä erheellisten paloilmoitusten vähentämiseksi. Mikäli paloilmoitin joudutaan jättämään yön yli irti-kytketyksi, tulee kiinteistön omistajan huolehtia sen aikaisesta palovartiointista. Irtikytkennät ja palautukset saa tehdä vain laitteen hoitaja

7.2 Ilmastointilaitteiston hätäpysäytyskytkin

Ilmastointilaitteiston pysäyttäminen tulee suorittaa silloin, kun asiasta on esitetty pyyntö. Pyyntö voi tulla pelastusviranomaiselta tai ulkohälyttimellä on annettu yleinen vaaramerkki. Turvallisuuspäällikkö tai hänen valtuuttama henkilö valvoo, että pyyntö toteutetaan.

7.3 Savunpoisto

Tulipalossa syntyvät savu ja kaasut ovat hyvin myrkyllisiä ja levittävät myös tulipaloa. Savunpoistoluukut ja savunpoistopuhallin on merkitty pohjapiirustukseen.

Luukkuja tai niiden opasteita ei saa missään tilanteessa peittää. Laitteistojen toimintaa tulee testata määräajoin niiden toiminnan varmistamiseksi.

HUOM! Savutuuletuksen saa suorittaa vain pelastusviranomainen tai hänen edustajansa.

F. TURVALLISUUSVIESTINTÄ JA - OSAAMINEN

8. KOHTEEN TURVALLISUUSVIESTINTÄ

8.1 Yleistä

Turvallisuudesta viestittäminen on oleellinen osa organisaation turvallisuuskulttuuria. Parhaimmastaakaan ohjeistuksesta ei ole mitään hyötyä, jos sitä ei saada asianosaisten tietoisuuteen. Viestinnän tarkoitus on nostaa koko henkilökunnan turvallisuustietoisuutta siten, että organisaation toimintakulttuuri siirtyy reagoivasta ennakoivaan.

Koulutuksen toteutuksesta koko johto-organisaation osalta, on ylimmän johdon vastuulla. Henkilöstön ja opiskelijoiden kouluttamisesta vastaa kohteen turvallisuuspäällikkö.

Pelastussuunnitelman jakelu

Päivitetty pelastussuunnitelma säilytetään asianmukaisesti turvallisuuspäällikön hallussa. Kopio pelastussuunnitelmasta, toimitetaan pelastusviranomaiselle ja Vaasan kaupungin talotoimelle. Lisäksi löytyy kopio pelastussuunnitelmasta dokumenttina pääaulan infosta, sekä sähköisenä versiona henkilökunnan Intrasta.

8.2 Koulutussuunnitelma

Koulutuksen sisältö

Ylimmän johdon ja operatiivisen johdon on tunnettava pelastussuunnitelman sisältö kokonaisuudessaan.

Henkilökunnan on tunnettava pelastussuunnitelman sisältö ainakin seuraavilta osioilta:

Hätäpoistumisohje (liite 1)

Hätäilmoituksen tekeminen (liite 2)

Toimintaohje tulipalo ja onnettomuustilanteessa (liite 4)

Käsisammuttimen käyttöohje (liite 6)

Pikapalopostin käyttöohje (liite 7)

Lisäksi Riskien tunnistaminen koulutetaan yleisellä tasolla.

Opiskelijoille koulutetaan pelastussuunnitelman sisällöstä ensimmäisenä vuotena:

Hätäpoistumisohje (liite 1)

Toisena vuotena aikaisemman kertaus sekä käsisammuttimen käyttöohje (liite 6)

pikapalopostin käyttöohje (liite 7)

Kolmantena vuotena aikaisemman kertaus sekä toimintaohje tulipalo ja onnettomuustilanteessa (liite 4).

8.3 Koulutuksen toteutus

Uusi henkilökunnan jäsen perehdytetään tarpeellisiin osiin ensimmäisten työviikkojen aikana. Suoritetusta koulutuksesta tehdään merkintä toimintakalenteriin (liite 13). Tämän jälkeen turvallisuustietoisuutta ylläpidetään muun henkilökunnan koulutuksen mukana/ yhteydessä.

Jokaisen lukukauden (syys- ja kevät-) ensimmäisenä työpäivänä, henkilökunnalle annetaan yleinen turvallisuuskoulutuksen kertaus. Lisäksi lukukauden aloitusta seuraavan osastokokouksen yhteydessä, suoritetaan kohdekohtainen koulutus. Koulutuksen sisällöstä päättää operatiivinen johto, sen hetkisen tarpeen mukaan.

Lukuvuoden ensimmäisenä koulupäivänä ryhmänohjaajana toimiva opettaja (RO) käy lävitse oman ryhmänsä opiskelijoiden kanssa koulun turvallisuusohjeet (yllä ohjeistetut liitteet) sekä suorittaa käytännön harjoitteen.

Lukuvuoden toisella viikolla suoritetaan ko. rakennuksen yhteinen poistumisharjoitus johon osallistuu kaikki sidosryhmät.

Erillinen poistumisturvallisuus koulutus on annettava niille opettajille, joilla opetettavien ryhmien jäsenissä on henkilö, jolla on Pelastuslain (379/2011) 19§ määrittelemä rajoitettu, heikentynyt tai poikkeava toimintakyky. Arvion kyseisestä tarpeesta on suoritettava ennen lukuvuoden alkua. Arvioinnin tulos tulee dokumentoida.

8.4 Ulkoinen viestintä

Kriisitilanteessa ulkoisesta tiedottamisesta, (kuten viralliset lausunnot medialle), vastaa johtava rehtori tai rehtori yhteistyössä viranomaisten kanssa.

9 TOIMINTAOHJEITA

Riskienhallinnasta ja ennaltaehkäisystä huolimatta voi jokin riski toteutua. Siksi vaara- tai hätätilanteissa toimimista on harjoiteltava säännöllisesti ja kaikkien tiedossa on oltava niihin toimintaohjeet.

Yleisohjeena eri vaara- ja hätätilanteissa on se, että jokainen osaa

- tehdä tilannearvion
- pelastaa itsensä
- hälyttää apua
- auttaa vaarassa olevia
- varoittaa muita
- ryhtyä kykynsä mukaan pelastustoimiin
- opastaa tarvittaessa

Toimintaohjeita erilaisiin vaara- ja hätätilanteisiin on liitteinä.

9.1 Liitteet

LIITE 1: Hätäpoistumisohje

HÄTÄPOISTUMISOHJE

Palokellon soidessa, kellon ääni velvoittaa poistumaan kiinteistöstä. Muun hätäpoistumistarpeen sattuessa, apuna voidaan käyttää kuulutusjärjestelmää, joka on vahtimestarin huoneessa pääaulassa. Poistumiskäskyn kuuluttaa turvallisuuspäällikkö tai joku henkilökuntaan kuuluva.

- ✓ Huomio, huomio! Vaaratilanteesta johtuen kiinteistö tyhjennetään. Pyydämme kaikkia kiinteistössä olevia poistumaan kiinteistöstä lähinnä olevaa turvalisinta poistumistietä käyttäen.
- ✓ Giv akt, giv akt! På grund av en eventuellt farlig situation ska skolan utrymmas. Jag ber er alla att gå ut via den närmaste och säkraste utgången.
- ✓ Attention, please! Because of a possible danger, I ask you all to leave the building immediately by using the nearest safe exit.

Järjestäytyneen poistumisen johtaminen on palotilanteessa opettajien keskeisin tehtävä. Poistumiskäskyn kuultuaan opettajat siirtyvät heti opetustilan ovelle tarkkailemaan tilannetta, ja kun tie on selvä, johtavat kukin oman ryhmänsä turvallista reittiä nopeasti mutta ryntäilemättä ulos. Opettaja kulkee itse viimeisenä. Opettaja varmistaa, että opetustilasta lähettäessä suljetaan ikkunat ja ovet ja että tila on tyhjä.

Poistuttaessa ei haeta esimerkiksi takkeja mukaan, vaan poistutaan suoraan ulos kiinteistöstä.

Heti poistumisen jälkeen opiskelijat siirtyvät opettajan johdolla pääkokoonumispaikalle, joka on opiskelijoiden P-paikka Ruutikellarintie 2:n ja 4:n välissä. Paikalla opettaja tarkistaa läsnäolijat. Paikalta ei saa poistua ennen kuin siihen annetaan lupa esim. pelastustöiden johtajan tai poliisin taholta.

Mikäli sääolosuhteet ovat sellaiset, että ulkona ei voi oleskella ilman päällysvaatteita, opettaja johtaa ryhmänsä Ruutikellarintie 4:n sisätiloihin.

Muu henkilökunta tarkistaa kiinteistön omalta osalta, että kaikki tilat ovat tyhjä ja raportoi heti turvallisuuspäällikölle.

Kun vaaratilanne on ohi, kuuluttaa turvallisuuspäällikkö: **Huomio, huomio, ilmoitus kaikille opiskelijoille ja henkilökunnalle. Vaaratilanne on ohi. Giv akt, giv akt! Meddelande till både studeranden och personal. Faran är över. Attention, please, Attention, please! The danger is over.**

LIITE 2: Häät ilmoituksen tekeminen**HÄTÄILMOITUKSEN TEKEMINEN**

1 SOITA HÄTÄILMOITUS YLEISEEN HÄTÄNUMEROON 0/112

- Sisäpuhelimista valittava nolla ulkolinjaa varten.
- Yleisö- ja matkapuhelimista soittaminen on ilmaista.
- Matkapuhelimen PIN - koodia ei myöskään tarvita, voit valita suoraan 112.

2 ILMOITA, KUKA OLET JA MISTÄ SOITAT.

3 KERRO, MITÄ ON TAPAHTUNUT JA ONKO IHMISIÄ VAARASSA.

4 ILMOITA ONNETTOMUUS- TAI TAPAHTUMAPAIKAN TARKKA OSOITE (Ruutikellarintie 2, VAASA) JA SOVI OPASTUKSESTA PAIKALLE.

5 ÄLÄ SULJE PUHELINTA ENNEN KUIN SAAT LUVAN

MUISTA AINAKIN TÄMÄ: RAUHOITU JA VASTAA PUHELIMITSE ESITETTYIHIN KYSYMYKSIIN SEKÄ NOUDATA ANNETTUJA OHJEITA!

HUOM! Tee häät ilmoitus aina, kun:

- epäilet tulipaloa
- et saa selville savun tai hajun alkuperää
- tulipalon vaara on ilmeinen
- on sattunut vaarallisen kemikaalin vuoto tai onnettomuus
- nopea apu on tarpeen ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamiseksi
- Ilmoita palokunnalle aina myös sammutetuista tulipaloista!

LIITE 3: Turvallisuuspäällikön ja turvallisuusvalvojan toiminta tulipalotilanteissa

TURVALLISUUSPÄÄLLIKÖN TOIMINTAOHJE

- ✓ Arvioi tilanne ja varmista, että
 - palokunta on hälytetty
 - kohteesta poistuminen on suoritettu
 - palonrajoitus- ja sammutustoimenpiteet ovat käynnistyneet
 - palokunnalle on järjestetty opastus
- ✓ Selvitä onko ihmisiä vaarassa.
- ✓ Valvo palopaikalla
 - mahdollista sammutusta alkusammutuskalustolla
 - mahdollisten ulkopuolisten ohjausta pois paloalueelta
 - palokunnan opastusta palokohteeseen
- ✓ Palokunnan saavuttua sammutustyön johto siirtyy palokunnan sammutustyön johtajalle. Anna hänelle tarvittava apu. Johda edelleen oman henkilökuntasi toimintaa.
- ✓ Ota huomioon ja ilmoita räjähdysvaarat (esimerkiksi nestekaasu).
- ✓ Järjestä henkilöinventointi kokoontumispaikalle mahdollisimman nopeasti. Ts. laadi nimiluettelo evakuiduista henkilöistä, mistä ilmenee myös mihin heidät on sijoitettu. Toimita luettelo pelastustyön johtajalle.
- ✓ Käytä turvallisuusorganisaatiota ja henkilökuntaa apunasi.
- ✓ Järjestä vartiointi ovelle tehtävänä estää asiattomien pääsy kiinteistöön ja pitää kulkutiet palokunnalle esteettöminä.
- ✓ Ilmoita tilanteesta rehtorille.
- ✓ Mikäli tulee pyyntö ilmastoinnin pysäytyksestä, valvo, että se tulee tehdyksi.

TURVALLISUUSVALVOJAN TOIMINTAOHJE

- ✓ Ole valmis tarvittaessa käynnistämään
 - opastus-
 - palonsammutus- ja
 - ensiaputoiminta.
- ✓ Varmista, että alueellasi oleviin hisseihin ei ole jäänyt ketään.
- ✓ Muista tarkistaa ns. erityistilat.
- ✓ Toimi turvallisuuspäällikön apuna.
- ✓ Tutustu turvallisuuspäällikön tehtäviin.

LIITE 4: Toimintaohje tulipalo- ja onnettomuustilanteissa

YLEINEN TOIMINTAOHJE PALOTILANTEESSA

- ✓ Jos sammutus ei heti onnistu, eikä palohälytystä kuulu – suorita hälytys manuaalisesti.
- ✓ Tee hätäilmoitus puhelinnumeroon 0 / 112.
- ✓ Käytä alkusammutuskalustoa
 - sammutuspeite.
 - käsisammuttimet.
- ✓ Ilmoita tulipalosta palokunnalle, vaikka olisit onnistunut sammutustyössä. Palokunta tulee varmistamaan, että palo ei jatku piilorakenteissa.
- ✓ Hälytyksen kuullessasi
 - käyttäydy rauhallisesti
 - ohjaa ihmiset turvaan
 - toimi yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa
- ✓ Lähetä opas tai mene itse ulko-ovelle opastamaan palokunta lyhintä tietä palokohteeseen tai sairaankuljetushenkilöstö potilaan luo.
- ✓ Varaudu tiedottamaan tulipalosta henkilökunnalle ja opiskelijoille. Hälytä turvallisuuspäällikkö ja turvallisuusvalvoja (tai heidän varahenkilönsä) paikalle.
- ✓ Tiedottamisen ulkopuolisille hoitaa rehtori.

TOIMINTAOHJE TAPATURMA- TAI ÄKILLISESSÄ SAIRAUSKOHTAUSTAPAUKSESSA

- ✓ Vaikea tapaturma tai sairauskohtaus
 - Totea hengittääkö potilas, sykkiikö hänen sydämensä. Ellei, aloita elvyttäminen heti ja kutsu apua.
 - Tee hätäilmoitus.
 - Älä jätä loukkaantunutta tai sairauskohtauksen saanutta yksin.
- ✓ Lievä tapaturma
 - Hoidetaan paikalla tai käymällä työterveys- tai ensiapuasemalla.
- ✓ Hälytykset
 - Yleinen hätänumero 0 / 112
 - Sairaankuljetus 0 / 112
 - Kuolemantapauksen sattuessa, ole yhteydessä esimieheen.

LIITE 5: Kiinteistöhenkilökunnan toimintaohje

KIINTEISTÖHENKILÖKUNNAN JA VAHTIMESTAREIDEN TOIMINTAOHJE

- ✓ Käytä alkusammutuskalustoa.
- ✓ Jos on tapahtunut kaasuletkunräjähdys, sulje kaasupullon venttiilit.
- ✓ Jos sammutus ei heti onnistu, tee hätäilmoitus puhelinnumeroon 0/112.
- ✓ Poista hitsaus- ja nestekaasupullot vaara-alueelta. Sulje niiden venttiilit.
- ✓ Sulje kaasuputkiston pääsulkuventtiili.
- ✓ Poista muut vaaraa aiheuttavat, helposti siirrettävät aineet.
- ✓ Katso, ettei ketään jää vaara-alueelle.
- ✓ Rajoita palo sulkemalla palokohteeseen johtavat ovet, luukut ja ikkunat.
- ✓ Opasta palokunta palokohteeseen.
- ✓ Suorita lisäksi seuraavia tehtäviä:
 - Ohjaa hissit ensimmäiseen kerrokseen ja lukitse ne.
 - Pysäytä ilmastointikojeet, pelastusviranomaisen pyynnöstä.
 - Huolehdi ilmastoinnin ohjauksesta ja sähkön jakelusta pelastuslaitoksen sammutustyönjohtajan ohjeiden mukaisesti.
 - Ole yleensäkin sammutustyönjohtajan käytettävissä sekä toimi hänen ohjeitensa mukaisesti.
 - Huolehdi olemassa olevien vaaratekijöiden aiheuttamien riskien pienentämisestä: esimerkiksi ylläpitämällä valaistusta.

LIITE 6: Käsiammuttimen käyttöohjeet

KÄSISAMMUTTIMEN KÄYTTÖOHJE:

Sammuttimien sijainnit on merkitty viereisen kuvan kaltaisilla kylteillä.

- 1) Riko kaapin ovikahvan suojalevy.
- 2) Ota sammutin seinästä ja vedä varmistinsokka ulos, sivulle päin.
- 3) Suuntaa sammuttimen nokka tai letku tulta kohti.
- 4) Purista liipaisinta samalla kun pidät sammutinta pystyssä.
- 5) Pyyhi palavaa pintaa edestakaisin edestä alkaen, älä suihkuta tuleen!

Älä päästä liipaisimesta liian aikaisin, nyt ei ole kysymys säästöistä!

Palon sammutuksessa on tarkoituksena pakottaa palorintama paloalueen yli. Sammuttimen suihku jäädyttää palavaa pintaa ja estää hapen pääsyn palavaan kohtaan. Jos tuli leimahtaa etuosassa uudestaan, aloita alusta! Toimi ripeästi, koska alkusammuttimen teho harvoin riittää muutamaa kymmentä sekuntia kauemmin!

Vähänkin käytetty sammutin on toimitettava huollettavaksi. Huolto on tehtävä myös, jos olet pelkästään irrottanut varmistinsokan.

LIITE 7: Pikapalopostin käyttöohjeet

PIKAPALOPOSTIN KÄYTTÖOHJE

Pikapalopostit ovat rakennuksessa kiinteästi asennettuja sammutukseen tarkoitettua alkusammutuskalustoa.

1) Riko kahvan suojalevy kaapin ovesta ja kelaat letkua. Muista avata myös kaapissa oleva sulkuventtiili!

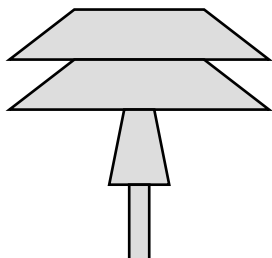
2) Suuntaa sammutussuihku palavaan kohteeseen, pidä kiinni sammuttimen letkun päästä. Käännä venttiili auki.

3) Aloita sammuttaminen edestä ja jatka eteenpäin. Sammuta alhaalta ylös, sillä jos sammutat ylhäältä alas, syttyy jo sammuttamasi alue jos liekki kiertää sammutteen.

4) Tehosta sammutusta vispaavalla ranneliikkeellä tai nopealla edestakaisella ranneliikkeellä. Peitä koko palava kohde sammutepilveen. Sammutte leviää isommalle alalle ja sammuttamisen tehokkuus lisääntyy.

5) Liekkien hävitessä lopeta sammutteen suihkuttaminen. Älä käännä selkääsi palaneelle kohteelle, sillä se saattaa leimahtaa uudelleen. Mikäli kohde syttyy uudelleen, toista alkusammutus.

LIITE 8: Toiminta kuultaessa yleinen vaaranmerkki

Yleinen vaaranmerkki on yhden minuutin pituinen nouseva ja laskeva ääni, jossa nousevan jakson pituus on 7 sekuntia ja laskevan jakson pituus samoin 7 sekuntia. Yleiseen vaaranmerkkiin liittyy aina tiedotusvälineissä annettava viranomaisten hätätiedote, jossa kerrotaan vaaranmerkin antamisen syy ja tarvittavat toimintaohjeet.

Yleinen vaaranmerkki tarkoittaa väestöä uhkaavaa välitöntä vaaraa!

Toimi näin:

1. Varoita muita vaarassa olevia (ilmoita vaaranmerkin kuulumisesta).
2. Mene sisälle ja kehoita muita tekemään samoin (kaasuvaaratilanteessa parhaan suojan antaa rakennuksen ylimmät kerrokset).
3. Sulje ja tiivistä ovet, ikkunat ja tuuletusaukot sekä ilmanvaihto.
4. Avaa radio ja toimi viranomaisten antamien ohjeiden mukaan.
5. Vältä puhelimen käyttöä.
6. Älä lähde ulos ennen kuin viranomaiset antavat siihen luvan.

Poikkeusoloissa (sotatila tai sodan uhka) annettu yleinen vaaranmerkki tarkoittaa välitöntä suojautumista suojatiloihin (väestönsuojaan)

Lähin väestöhälytin sijaitsee:	Korkeamäellä
Vaaranmerkistä tiedottaminen kiinteistöissä:	Keskusradion välityksellä
Kuultaessa yleinen vaaranmerkki, suojaudutaan	Juhlasaliin. Josta mahdollisesti ohjataan väestönsuojiiin.
Rakennuksen/ rakennuksen osa tiivistetään seuraavalla tavalla:	Ovet, ikkunat ja muut aukot suljetaan. Ilmastointi pysäytetään.
Ilmanvaihdon hätäkatkaisija sijaitsee:	Pääoven tuulikaapissa, C-osa

VAARA OHI -MERKKI

Vaara ohi -merkki on yhden minuutin pituinen tasainen äänimerkki. Merkki annetaan, kun yleisen vaaranmerkin antamiseen johtanut vaaratekijä on poistunut.

KOKEILUMERKKI

Kokeilumerkki on 7 sekunnin pituinen tasainen ääni. Merkkiä käytetään laitteiston toimintakunnon tarkistamiseen.

POMMIUHKA ILMOITUS / SOITTO

Soitto – ilmoitus

**ole rauhallinen
ole ystävällinen
älä keskeytä
ylläpidä puhelu
koeta saada tietoa uhkasta
kirjaa kaikki tiedot ylös**

Soita Hätäkeskus 112

**ilmoita asiasta
toimi saatujen ohjeiden mu-
kaan**

Ilmoita esimiehille

**kerro tapahtumasta ja saaduis-
ta ohjeista**

Alueen tyhjennys (mahd.)

**mikäli tyhjennetään, toimitaan
kuten palohälytyksessä.
Poliisi voi antaa myös muita
ohjeita**

Tiedot poliisille

**Anna kaikki keräämäsi tiedot
poliisille ja avusta heitä tarvit-
taessa**

UHKATILANNE

Suusanallinen uhka	<p>ole rauhallinen vältä erimielisyydet tarjoa uutta mahdollisuutta selvittää asia anna mahdollisuus ottaa yhteys esimieheen</p>
Uhkaa väkivallalla	<p>pysy rauhallisena säilytä etäisyys vältä vastauhkauksia muista non-verbaalinen viestintä ääritilanteissa puolustaudu pidä pakotiet auki jos aseita ym., älä vastustele</p>
Tiedot uhkatilanteesta	<p>kirjaa kaikki tiedot ylös, uhasta ja sen aiheuttajasta</p>
Ilmoitus uhkatilanteesta	<p>ilmoita esimiehelle tapahtuneesta</p>
Jälkihoito	<p>tarpeen vaatiessa ota yhteys työterveyteen pyri keskustelemaan tapahtuman jälkeen tapahtumasta muiden henkilökunnan jäsenten kanssa.</p>

LIITE 11: Tulityön toimintaohjeet

Tarkoitus

Tämän toimintaohjeen tarkoituksena on helpottaa valvontasuunnitelman laatimista, yhtenäistää tulityölupamenettelyä Vaasan kaupungin kiinteistöissä sekä toimipaikoissa ja ennalta ehkäistä tulipaloja ja onnettomuuksien syntyä.

Velvoittavuus

Pelastustoimilaki velvoittaa jokaista huolehtimaan riittävästä varotoimenpiteistä, kun ryhtyy sellaisiin korjaus- tai muuhun työhön, jonka johdosta tulipalon tai muun onnettomuuden vaara tuntuvasti lisääntyy. Lisäksi jokaista velvoitetaan valvomaan, että oman määräysvaltansa piirissä noudatetaan edellä mainittujen onnettomuuksien ehkäisemiseksi annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajan järjestämään työt siten, että palovaara on mahdollisimman vähäinen ja antamaan ohjeita ja määräyksiä turvallisuuden edistämiseksi. Henkilökunnan on noudatettava annettuja turvallisuusohjeita ja osapuolten on yhteistoiminnassa pyrittävä ylläpitämään ja tehostamaan työturvallisuutta työpaikalla.

Vaasan kaupungin sisäistä tulityölupakäytäntöä ohjeistaa ja valvoo sen toteutumista kaupungin riskienhallintatyöryhmä.

Toimialojen riskivastaavat huolehtivat, että kaupungin etu tulee huomioitua annettaessa ohjeita tulityöhön. Kaupungin kiinteistöissä on noudatettava laadittuja valvontasuunnitelmia, jotka koskevat niin kaupungin omaa henkilöstöä kuin ulkopuolisia urakoitsijoita.

Vastuuhenkilöt

Vaasan kaupungin tulityön valvonnan vastuuhenkilöitä (tulityön luvanantaja) ovat seuraavat:

Kiinteistöalueen piirirakennusmestari,	Eteläinen Kåre Skoglund
Kunnossapitoinsinööri	Pohjoinen Lars Wiklund
Työmaan työjohtaja	Timo Kinnari
Muu Talotoimen valtuuttama henkilö	

Tulityölupa on määräaikainen enintään kaksi vuorokautta, erityistapauksissa voidaan lupa myöntää pidemmäksi ajaksi, kuitenkin enintään viikoksi.

Ulkopuoliset toimittajat

Mikäli kiinteistöön ei ole erillistä valvontasuunnitelmaa tehty, voidaan noudattaa urakoitsijan valvontasuunnitelmaa.

Vastuu tulitöiden aikaisesta ja jälkivartiointista on toimittajalla, jolle vastuuta ole siirretty työn tilaajalle. (Sopimuksissa on velvoitettava urakoitsijan huolehtimaan tulitöiden turvallisuudesta.)

Toimittajalla on velvollisuus hankkia tilapäisille tulityöpaikoille tarvitsemansa suojaustarvikkeet ja alkusammutuskalusto.

Tarkistetaan ja hyväksytään toimenpiteiden suoritus.

Sekä työnaikaista että jälkivartiointiaikaa määriteltäessä noudatetaan kaupungin Turvatoimia ja sammutuskalustoa, paloilmoin- ja sammutuslaitteiston irtikytkentää vakuutusyhtiön antamia suojeluohjeita. Jälkivartiointi suoritetaan kirjallisen tulityöluvan mukaisesti.

Vakuutusyhtiön ohjeet

Suojeluohje YTS15

Tulityöt

Voimassa 1.1.2012 alkaen.

Sisällysluettelo

- 1 Suojeluohjeen tarkoitus
- 2 Suojeluohjeen veloitettavuus
- 3 Määritelmät
- 4 Tulityösuunnitelma
- 5 Tulityöt
 - 5.1 Vähäisen palovaaran työt
 - 5.2 Tulityöt vakituisella tulityöpaikalla
 - 5.3 Tulityöt tilapäisellä tulityöpaikalla
 - 5.3.1 Tulityöluva tilapäisellä tulityöpaikalla
 - 5.3.2 Turvatoimet tilapäisellä tulityöpaikalla
 - 5.3.3 Sammutuskalusto ja suojausmateriaali
 - 5.3.4 Tulityövartiointi tilapäisellä tulityöpaikalla
- 6 Katto- ja vedeneristysalan tulityöt
 - 6.1 Katto- ja vedeneristysalan tulityöluva
 - 6.2 Työmenetelmän valinta
 - 6.3 Turvatoimet katto- ja vedeneristysalan tulityöpaikalla
 - 6.4 Sammutuskalusto, suojausmateriaali ja raivauskalusto
 - 6.5 Katto- ja vedeneristysalan tulityövartiointi
- 7 Pelastuslaki, rikoslaki ja tulityöstandardit

LIITTEET:

- Tulityöluva / tulityöstä aiheutuvien vaarojen selvitys ja arviointi
- Katto- ja vedeneristysalan tulityöluva / tulityöstä aiheutuvien vaarojen selvitys ja arviointi

1 Suojeluohjeen tarkoitus

Tässä suojeluohjeessa annetaan vaatimukset tulitöistä sekä katto- ja vedeneristysalan tulitöistä aiheutuvien palovahinkojen torjumiseksi.

2 Suojeluohjeen veloitettavuus

Vakuutuksenottajan ja vakuutetun on noudatettava suojeluohjetta. Lisäksi vakuutuksenottajan on varmistettava, että suojeluohjetta noudatetaan kaikissa vakuutuksenottajan tai vakuutuksenottajaan rinnastettavan teettämässä tulitöissä. Mikäli suojeluohjetta ei noudateta, voidaan korvausta vähentää tai se voidaan evätä.

Tämän suojeluohjeen kohdat 1-5 ja 7 koskevat tulitöitä.

Tämän suojeluohjeen kohdat 1-4 ja 6-7 koskevat katto- ja vedeneristysalan tulitöitä.

3 Määritelmät

Tulityöt

Tulityöt ovat töitä, joissa syntyy kipinöitä tai joissa käytetään liekkiä tai muuta lämpöä ja jotka

aiheuttavat palovaaraa. Näitä tulitöitä ovat muun muassa sähkö- ja kaasuhitsaustyöt, kaasujuotos-työt, kuumailmapuhallintyöt, polttoleikkaustyöt sekä metallien hionta ja katkaisu laikkaleikkaimella.

TMH 0.2

Vähäisen palovaaran työt

Vähäisen palovaaran työt ovat tulitöitä, joissa tulen syttymis- ja leviämisvaara on vähäinen. Katto- ja vedeneristysalan tulityöt Katto- ja vedeneristysalan tulitöitä ovat vedeneristystyöt, joissa käytetään liekkiä tai muuta lämpöä ja jotka aiheuttavat palovaaraa.. Näitä ovat esimerkiksi eristetävän alustan kuivaaminen liekillä tai kuumalla ilmalla, bitumin kuumentaminen bitumipadassa ja vedeneristysten kuumentamalla tapahtuva kiinnitystyö sekä näihin töihin liittyvät välttämättömät aputyöt, joissa syntyy kipinöitä.

Tulityösuunnitelma

Tulityösuunnitelma on vakuutusnottajan kirjallinen suunnitelma siitä, miten kaikki ennakkoon ajateltavissa olevat vakuutusnottajan toimitiloissa tehtävät tai muutoin vakuutusnottajan toimintaan liittyvät tai vaikuttavat tulityöt sekä katto- ja vedeneristysalan tulityöt tehdään turvallisesti.

Vakituinen tulityöpaikka

Vakituinen tulityöpaikka on erityinen tulitöiden tekemiseen varattu palo-osasto tai muu ympäristöstään rajattu alue, jossa tulityöt voidaan tehdä turvallisesti.

Tilapäinen tulityöpaikka

Tilapäisiä tulityöpaikkoja ovat kaikki muut kuin vakituiset tulityöpaikat. Katto- ja vedeneristysalan tulityöpaikka on aina tilapäinen tulityöpaikka.

Tulitöistä aiheutuvien vaarojen selvitys ja arviointi

Tulityöstä aiheutuvien vaarojen selvitys ja arviointi on tulityöpaikalla ja sen ympäristössä tapahtuvaa tulityöstä aiheutuvien vaarojen tunnistamista ja niiden vakavuuksien arviointia. Vaarojen selvitys ja arviointi tehdään ennen tulityöluvan myöntämistä sekä aina, kun tulityöpaikan olosuhteet muuttuvat. Vaarojen selvityksen ja arvioinnin perusteella määrätään tarvittavat turvatoimet, joilla tulityöstä aiheutuvat vahingot vältetään.

Tulityö lupa

Tulityö lupa on kirjallinen lupa, joka oikeuttaa tulitöiden tekemiseen tilapäisellä tulityöpaikalla. Tulityöluvan myöntämistä edeltää tulityöstä aiheutuvien vaarojen selvitys ja arviointi sekä tarvittavien turvatoimien määrääminen.

Tulitöiden turvallisuustutkinto

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön hyväksymä tutkinto, jolla varmistetaan, että tulityöntekijällä ja tulityöluvan myöntäjällä on riittävä tieto tulityöturvallisuudesta.

Katto- ja vedeneristysalan tulitöiden turvallisuustutkinto

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön hyväksymä tutkinto, jolla varmistetaan, että katto- ja vedeneristysalan tulityöntekijällä ja tulityöluvan myöntäjällä on riittävä tieto katto- ja vedeneristysalan tulityöturvallisuudesta.

Tulityökortti

Tulityökortti on määräaikainen todistus hyväksytysti suoritetusta tulitöiden turvallisuustutkinnosta.

Katto- ja vedeneristysalan tulityökortti

Katto- ja vedeneristysalan tulityökortti on määräaikainen todistus hyväksytysti suoritetusta katto- ja vedeneristysalan tulitöiden turvallisuustutkinnosta.

4 Tulityösuunnitelma

Vakuutuksenottajalla on oltava kirjallinen tulityösuunnitelma siitä, miten kaikki ennakkoon ajateltavissa olevat vakuutuksenottajan toimitiloissa tehtävät tai muutoin vakuutuksenottajan toimintaan liittyvät tai vaikuttavat tulityöt sekä katto- ja vedeneristysalan tulityöt tehdään turvallisesti. Jos vakuutuksenottaja teettää tulityön ulkopuolisella urakoitsijalla, vakuutuksenottajan on varmistettava, että urakoitsijalla on riittävän laaja kirjallinen tulityösuunnitelma. Tällöin voidaan noudattaa urakoitsijan suunnitelmaa.

Tulityösuunnitelmassa on esitettävä vähintään seuraavat asiat:

- tulityöturvallisuudesta vastaava henkilö, joka ylläpitää tulityösuunnitelmaa ja huolehtii siitä, että tämän suojeluohjeen määräykset on mahdollista toteuttaa käytännössä
- henkilöt, joilla on oikeus myöntää tulityölupa
- henkilöt, joilla on oikeus tehdä tulitöitä
- tulitöissä tarvittavien suojausmateriaalien ja alkusammutuskaluston saatavuus
- tulityövartioiden järjestäminen
- vakuutuksenottajan tuotannosta, toimitiloista, ympäristöstä ja muista vastaavista tekijöistä aiheutuvat tulityöturvallisuuteen vaikuttavat asiat, jotka on otettava huomioon tässä suojeluohjeessa esitettyjen asioiden lisäksi
- vakituiset tulityöpaikat.

5 Tulityöt

5.1 Vähäisen palovaaran työt

Vähäisen palovaaran töitä ovat esimerkiksi sähköjuotostyö ja kuuman ilman käyttö (enint. 200 °C) olosuhteissa, joissa tulen syttymis- ja leviämisvaara on vähäinen koko työn ajan ja työntekijä on varma työn paloturvallisesta tekemisestä.

Työntekijän on arvioitava palovaara ja otettava huomioon työmenetelmä, työstettävän materiaalin syttymisherkkyys, ympäristössä oleva palava materiaali sekä työntekijän mahdollisuus itse havaita ja sammuttaa palonalku. Jos työntekijä on epävarma palovaaran vähäisyydestä tai työn paloturvallisesta tekemisestä, kyseessä ei ole vähäisen palovaaran työ. Tällöin työ on tehtävä vakituisella tulityöpaikalla (kohta 5.2) tai noudatettava tilapäisellä tulityöpaikalla tehtäviä tulitöitä koskevia vaatimuksia (kohta 5.3). Katto- ja vedeneristysalan tulitöissä on aina noudatettava näitä koskevia vaatimuksia (kohta 6).

Vähäisen palovaaran töissä työntekijän on toteutettava kyseisen työmenetelmän, työkohteen ja ympäristön edellyttämät turvallisuusasiat kuten siisteydestä, järjestyksestä ja alkusammutuskaluston saatavuudesta huolehtiminen. Vähäisen palovaaran töissä ei edellytetä tulityölupaa eikä työntekijältä tulityökorttia.

5.2 Tulityöt vakituisella tulityöpaikalla

Tulityöt on tehtävä vakituisella tulityöpaikalla aina kun se on mahdollista. Vakituisella tulityöpaikalla tulitöissä on otettava huomioon kyseisen työmenetelmän, työkohteen ja ympäristön edellyttämät turvallisuusasiat. Vakituisella tulityöpaikalla ei edellytetä tulityölupaa eikä työntekijältä tulityökorttia.

Vakituisen tulityöpaikan on täytettävä seuraavat vaatimukset:

- tulityöpaikan rakenteiden on oltava palamattomia tai suojaverhottuja, jos rakenteet ovat palavia
- tulityöpaikan rakenteiden ja suojausten on oltava niin tiiviitä, että tulitöissä syntyvät kipinät ja roiskeet eivät pääse kulkeutumaan työtilan ulkopuolelle tai tunkeutumaan rakenteiden sisälle
- tulityöpaikalla on oltava vähintään kaksi 43A 183BC -teholuokan käsisammutinta, joista toisen käsisammuttimen voi korvata pikapalopostilla tai kahdella 27A 144BC -teholuokan käsisammuttimella
- tulityöpaikalla ei saa olla työhön kuulumatonta palavaa materiaalia
- tulityöpaikalla ei saa käsitellä tai säilyttää palavia nesteitä, eikä tulityöpaikka saa olla yhteydessä sellaiseen tilaan, jossa voi olla palavia kaasuja

TMH 0.3

- vakituisella tulityöpaikalla on noudatettava tilapäiselle tulityöpaikalle annettuja vaatimuksia, jos tulityön kohde oleellisesti lisää palovaaraa.

5.3 Tulityöt tilapäisellä tulityöpaikalla

Tilapäisellä tulityöpaikalla tulityötä saa tehdä vain, jos sitä ei voida tehdä vakituisella tulityöpaikalla. Tilapäisellä tulityöpaikalla tulityötä saa tehdä vain henkilö, jolla on voimassa oleva tulityökortti. Tulityön tekemiseen tilapäisellä tulityöpaikalla vaaditaan aina kirjallinen, määräaikainen tulityölupa.

5.3.1 Tulityölupa tilapäisellä tulityöpaikalla

Ennen tulityöluvan myöntämistä tilapäisellä tulityöpaikalla on tehtävä tulityöstä aiheutuvien vaarojen selvitys ja arviointi.

Tulityöluvan myöntäjä määrää tulityöluvassa turvatoimet, jotka hän on todennut tarpeelliseksi tulityöstä aiheutuvien vaarojen selvityksen ja arvioinnin perusteella. Tulityön saa aloittaa vasta, kun tulityöntekijä ja tulityövärtija ovat varmistaneet, että tulityöluvassa määrätyt turvatoimet on toteutettu. Tulityöluvassa on nimettävä tulityöluvan myöntäjä, tulityöntekijät ja tulityövärtijat. Tulityöluvan myöntäjän on kirjoitettava tulityölupa vähintään neljänä kappaleena, joista yksi toimitetaan vakuutusentittajalle. Ennen tulityön aloittamista tulityöluvan myöntäjän on annettava yksi kappale tulityöntekijälle, yksi tulityön aikaiselle tulityövärtijalle ja yksi tulityön jälkeiselle tulityövärtijalle. Tulityöluvassa määrätyt turvatoimet on saatettava kaikkien tulityöntekijöiden ja tulityövärtijöiden tietoon.

Tulityöluvan myöntäjällä on oltava voimassa oleva tulityökortti.

Tulityöluvan saa myöntää vakuutusentittajan tulityösuunnitelmassa mainittu henkilö, jolla koke-
muksensa ja kohteen tuntemuksensa perusteella on parhaat edellytykset tunnistaa ja arvioida
tulityöstä aiheutuvat vaarat sekä määrätä tämän perusteella tarvittavat turvatoimet.

Mikäli vakuutusentittajalla ei ole edellä mainittuja edellytyksiä toimia tulityöluvan myöntäjänä,
tulityöluvan voi myöntää urakoitsijan tulityösuunnitelmassa mainittu henkilö, joka voi olla
voimassaolevan tulityökortin omaava tulityöntekijä.

Tulityöluvan saa myöntää vain määrääjäksi. Tulityölupa on tulityöpaikkakohtainen ja vain
tulityöluvassa mainitut tulityöt ovat tulityöpaikalla sallittuja. Mikäli tulityöluvan voimassaolon aikana
tulityöpaikan olosuhteet muuttuvat, tulityöluvan myöntäjän on päivitettävä tulityölupa vastaamaan
uusia olosuhteita.

5.3.2 Turvatoimet tilapäisellä tulityöpaikalla

Tilapäisellä tulityöpaikalla on toteutettava tulitöistä aiheutuvien vaarojen selvityksen ja arvioinnin
perusteella määrätyt turvatoimet, kuitenkin vähintään seuraavat:

- tulityöpaikka on puhdistettava syttyvistä materiaaleista
- syttyvät materiaalit, joita ei voida poistaa, on suojattava tiiviisti palamattomalla suojapeitteellä
- tulityöpaikalla olevat laitteet ja varusteet (esim. kaapelit) on suojapeitettävä
- rakenteissa olevat aukot on suojapeitettävä ja raot on tiivistettävä
- rakenteiden syttyvät pinnat on suojapeitettävä
- kipinöiden ja roiskeiden kulkeutuminen ympäristöön sekä lämmön johtuminen rakenteiden
sisään on estettävä
- työtilassa on tarvittaessa mitattava kaasupitoisuus ja tila on tarvittaessa tuuletettava
- paloilmoin ja sammutusjärjestelmä, jonka laukaisu perustuu savunilmaisuuun, on erheellisten
hälytysten estämiseksi tarvittaessa irti kytkettävä alueelta, johon tulityöstä aiheutuvat käryt
voivat levitä ja kytkettävä takaisin päälle heti kun se on mahdollista
- sprinklerilaitteistoa ei kytketä pois päältä, vaan tarvittaessa sprinklerisuuttimet suojataan
väliaikaisella suojauksella, joka poistetaan välittömästi tulitöiden jälkeen
- tulityöpaikalle on tuotava tarvittava sammutuskalusto.

5.3.3 Sammutuskalusto ja suojausmateriaali

Tulityöluvassa määrätään tilapäisellä tulityöpaikalla tarvittava sammutuskalusto, jonka on oltava vähintään kaksi 43A 183BC -teholuokan käsisammutinta. Näistä toisen käsisammuttimen voi korvata paineellisella paloletkulla tai pikapalopostilla tai kahdella 27A 144BC -teholuokan käsisammuttimella.

Sammutuskaluston on oltava tulityöpaikalla koko tulityön ja tulityön jälkivartioinnin ajan.

Tilapäisellä tulityöpaikalla on oltava palamatonta suojausmateriaalia, jolla voidaan suojata tulityöpaikalla olevat laitteet ja varusteet, syttyvät materiaalit ja rakenteet sekä raot ja aukot.

5.3.4 Tulityövartiointi tilapäisellä tulityöpaikalla

Tulityövartiointi on määrättävä tulityöstä aiheutuvien vaarojen selvityksen ja arvioinnin perusteella. Tulityövartiointi on toteutettava koko työn ajan, myös työtauojen aikana. Tulityövartioinnin aikana tulityöpaikan ympäristöineen on oltava jatkuvan silmälläpidon alaisena. Tulityön jälkeen on tulityövartiointi toteutettava tulityöluvan mukaisesti, kuitenkin vähintään yhden tunnin ajan.

Tulityösuunnitelmassa on esitettävä kuinka tulityövartiointi järjestetään. Tulityöntekijä ei voi toimia työnaikaisena tulityövartijana.

Tulityövartijan on tiedettävä tulityöstä aiheutuvat vaarat, osattava tehdä hätäilmoitus ja käyttää tulityöpaikalle varattua alkusammutuskalustoa. Tarvittaessa tulityövartijan on keskeytettävä tulityö.

6 Katto- ja vedeneristysalan tulityöt

Katto- ja vedeneristysalan tulityötä saa tehdä vain henkilö, jolla on voimassa oleva katto- ja vedeneristysalan tulityökortti.

6.1 Katto- ja vedeneristysalan tulityöluva

Katto- ja vedeneristysalan tulityöhön vaaditaan aina kirjallinen, määräaikainen tulityöluva.

Ennen tulityöluvan myöntämistä on tehtävä tulitöistä aiheutuvien vaarojen selvitys ja arviointi. Vaarojen selvityksessä ja arvioinnissa on erityisesti otettava huomioon työkohteen alla olevien rakenteiden ja onteloiden aiheuttamat vaarat.

Tulityöluvan myöntäjä määrää tulityöluvassa turvatoimet, jotka hän on todennut tarpeelliseksi tulityöstä aiheutuvien vaarojen selvityksen ja arvioinnin perusteella. Tulityön saa aloittaa vasta, kun tulityöntekijä ja tulityövartija ovat varmistaneet, että tulityöluvassa määrätty turvatoimet on toteutettu. Tulityöluvassa on nimettävä tulityöluvan myöntäjä, tulityöntekijät ja tulityövartijat.

Tulityöluvan myöntäjän on kirjoitettava tulityöluva vähintään neljänä kappaleena, joista yksi toimitetaan vakuutuslaitokselle. Ennen tulityön aloittamista tulityöluvan myöntäjän on annettava yksi kappale tulityöntekijälle, yksi tulityön aikaiselle tulityövartijalle ja yksi tulityön jälkeiselle tulityövartijalle. Tulityöluvassa määrätty turvatoimet on saatettava kaikkien tulityöntekijöiden ja tulityövartijoiden tietoon.

Tulityöluvan myöntäjällä on oltava voimassa oleva katto- ja vedeneristysalan tulityökortti.

Tulityöluvan saa myöntää vain tulityösuunnitelmassa mainittu henkilö, jolla kokemuksensa ja kohteen tuntemuksensa perusteella on parhaat edellytykset havaita ja arvioida katto- ja vedeneristysalan tulityöstä aiheutuvat vaarat sekä määrätä tämän perusteella tarvittavat turvatoimet.

TMH 0.4

Mikäli vakuutuslaitoksella ei ole edellä mainittuja edellytyksiä toimia tulityöluvan myöntäjänä, tulityöluvan voi myöntää myös vakuutuslaitoksen nimeämä asiantuntija tai urakoitsijan tulityösuunnitelmassa mainittu henkilö. Katto- ja vedeneristysalan tulityössä tulityöntekijä ei voi olla tulityöluvan myöntäjä.

Tulityöluvan saa myöntää vain määräajaksi. Tulityöluva on tulityöpaikkakohtainen ja vain tulityöluvassa mainitut tulityöt ovat tulityöpaikalla sallittuja. Mikäli tulityöluvan voimassaolon aikana tulityöpaikan olosuhteet muuttuvat, tulityöluvan myöntäjän on päivitettävä tulityöluva vastaamaan uusia olosuhteita.

6.2 Työmenetelmän valinta

Tulityö on korvattava palovaarattomalla työmenetelmällä silloin kun eristettävät rakenteet ovat syttyviä ja rakenteet muodostavat ontelotiloja eikä niitä voida tarkistaa ja valvoa.

Vedeneristettä ei saa kiinnittää pellitysten eikä metallirakenteiden päälle siten, että kiinnityskohtaa kuumennetaan. Avoliekkiä tai kuumaa ilmaa ei saa käyttää rakenteessa olevan aukon tai läpivienin läheisyydessä eikä vaaka- ja pystyrakenteen yhtymäkohdassa siten, että avoliekki tai kuuma ilma pääsee tunkeutumaan rakenteen sisälle.

6.3 Turvatoimet katto- ja vedeneristysalan tulityöpaikalla

Katto- ja vedeneristysalan tulityöpaikalla on toteutettava tulitöistä aiheutuvien vaarojen selvityksen ja arvioinnin perusteella määrätty turvatoimet, kuitenkin vähintään seuraavat:

- tulityöpaikalta on poistettava työhön kuulumaton syttyvä materiaali
- syttyvät materiaalit, joita ei voida poistaa, on suojattava tiiviisti palamattomalla suojapeitteellä
- rakenteissa olevat aukot on suojapeitettävä ja raot on tiivistettävä, jos liekki, roiskeet tai kipinät voivat levitä rakenteisiin näiden kautta
- paloilmoin ja sammutusjärjestelmä, jonka laukaisu perustuu savunilmaisuuksiin, on erheellisten hälytysten estämiseksi tarvittaessa irti kytkettävä alueelta, johon tulityöstä aiheutuvat käryt voivat levitä ja kytkettävä takaisin päälle heti kun se on mahdollista
- sprinklerilaitteistoa ei kytketä pois päältä, vaan tarvittaessa sprinklerisuuttimet suojataan väliaikaisella suojauskalustolla, joka poistetaan välittömästi tulitöiden jälkeen
- tulityöpaikalle on tuotava tarvittava sammutus- ja raivauskalusto.

6.4 Sammutuskalusto, suojausmateriaali ja raivauskalusto

Tulityöluvassa määrätään katto- ja vedeneristystyömaalla tarvittava sammutuskalusto, jonka on oltava vähintään kaksi 43A 183BC -teholuokan käsiammutinta. Näistä toisen käsiammuttimen voi korvata paineellisella paloletkulla tai kahdella 27A 144BC -teholuokan käsiammuttimella.

Sammutuskaluston on oltava tulityöpaikalla koko tulityön ja tulityön jälkivartiointin ajan.

Katto- ja vedeneristysalan tulityöpaikalla on oltava palamatonta suojausmateriaalia, jolla voidaan suojata tulityöpaikalla olevat laitteet ja varusteet, syttyvät materiaalit ja rakenteet sekä raot ja aukot. Katto- ja vedeneristysalan tulityöpaikalla on oltava raivauskalusto, jolla palon syttyessä saadaan kattoon sammutusaukko sammutusta varten.

6.5 Katto- ja vedeneristysalan tulityövartiointi

Tarvittava tulityövartiointi on määrättävä katto- ja vedeneristysalan tulityöstä aiheutuvien vaarojen selvityksen ja arvioinnin perusteella. Tulityössä ja työn jälkeen on käytettävä tulityövartiijaa aina, kun eristettävät rakenteet tai niiden läheisyydessä olevat rakenteet ovat syttyviä tai rakenteet muodostavat ontelotiloja.

Tulityövartiointin aikana tulityöpaikan, sen ympäristön, alusrakenteiden ja erityisesti mahdollisten ontelotilojen on oltava jatkuvan silmälläpidon alaisena. Tarvittaessa on käytettävä useaa tulityövartiijaa. Tulityövartiointi on toteutettava koko työn ajan, myös työtauojen aikana. Tulityön jälkeen on jälkivartiointi toteutettava tulityöluvan mukaisesti, kuitenkin vähintään yhden tunnin ajan. Tulityösuunnitelmassa on esitettävä kuinka tulityövartiointi järjestetään. Tulityöntekijä ei voi toimia työnaikaisena tulityövartiijana.

Tulityövartiijan on tiedettävä tulityöstä aiheutuvat vaarat, osattava tehdä hätäilmoitus ja käyttää tulityöpaikalle varattua alkusammutuskalustoa. Tarvittaessa tulityövartiijan on keskeytettävä tulityö.

7 Pelastuslaki, rikoslaki ja tulityöstandardit

Pelastuslain mukaan on huolehdittava riittävästä varoimisesta, kun ryhdytään sellaiseen korjaus- tai muuhun työhön kuten esimerkiksi tulityöhön, jonka johdosta tulipalon tai muun onnettomuuden vaara tuntuvasti lisääntyy.

Rikoslain mukaan henkilö, joka huolimattomuuttaan sytyttää palon siten, että teko on omiaan aiheuttamaan yleistä hengen tai terveyden vaaraa taikka siitä on yleistä erittäin huomattavan taloudellisen vahingon vaaraa, tuomitaan sakkoon tai vankeuteen.

Tulityöntekijä voi tätä suojeluohjetta ja standardeja:

- SFS 5900 Tulitöiden paloturvallisuus
- SFS 5991 Katto- ja vedeneristysten tulitöiden paloturvallisuus
noudattamalla varmistaa, että hän toimii riittäväällä huolellisuudella tulitöitä tehdessään.
Tulityöntekijä on aina vastuussa siitä, että hän tekee tulityön paloturvallisesti.

TMH 0.5

TMH 0.6

TMH 0.7

Fennian yhteystietoja

Vakuutusenantaja Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia

Y-tunnus 0196826-7

Kotipaikka Helsinki

Postiosoite 00017 FENNIA

Puhelin 010 5031

Faksi 010 503 5300

Yrityspalvelukeskus Puhelinpalvelumme 010 503 8818, arkisin klo 8 - 18

Internet www.fennia.fi

Sähköposti etunimi.sukunimi@fennia.fi

TMH 0.9

LIITE 12: Palo- ja pelastusohjeet liikunta-/juhlasalin käyttäjille

Osoite: Vaasan ammattiopisto, Ruutikellarintie 2, liikunta-/juhlasali

Maksimihenkilömäärät: lattiataso 800, katsomo 300

Pelastussuunnitelman laatiminen tilaisuutta varten järjestäjän vastuulla:

- tilaisuuden luonne, mahdolliset luvat
- vastuuhenkilön nimeäminen
- riskikartoituksen tekeminen
- riskeihin varautuminen
- ohjeet riskitilanteita varten
- yhteistyö pelastusviranomaisten kanssa
- suunnitelmasta tiedottaminen

Palohälytinpainike, alkusammutuskalusto ja kulkuväylät hälytysajoneuvoille

Palohälytyspainikkeen ja alkusammutuskaluston sijainti tulee varmistaa ennen tilaisuuden alkamista ja tarvittaessa sopia lisäkaluston hankkimisesta viranomaisen kanssa. Alkusammutuskalustolle tulee varata esteetön pääsy ja sen tulee olla helposti havaittavissa myös tilapäisiä rakennelmia käytettäessä. Hälytysajoneuvoille, palo- ja sairausautoille, tulee varata riittävät kulku- ja toimintatilat niin, että ne pääsevät tarvittaessa nopeasti paikalle.

Poistumistiet kiinteistöstä

Merkityt poistumistiet on pidettävä täysin vapaina poistumista varten. Tämä tulee huomioida erityisesti myyntipöytiä sijoitettaessa.

Avotulen käyttö

Avotulen teko liikunta-/juhlasalissa on kielletty.

Tilapäisten rakenteiden rakennusmateriaalit

Tapahtuman tilapäisten rakenteiden rakennusmateriaalien paloturvallisuuteen on kiinnitettävä huomiota. Somistamisessa ei saa käyttää herkästi syttyviä materiaaleja tai ne tulee suojata palonestoaineella.

Hätäilmoituksen tekeminen

1 Soita hätäilmoitus yleiseen hätänumeroon 0/112

– Sisäpuhelimista valittava nolla ulkolinjaa varten.

- Yleisö- ja matkapuhelimista soittaminen on ilmaista.
- Matkapuhelimen PIN - koodia ei myöskään tarvita, voit valita suoraan 112.

2 Ilmoita, kuka olet ja mistä soitat.

3 Kerro, mitä on tapahtunut ja onko ihmisiä vaarassa.

4 Ilmoita onnettomuus- tai tapahtumapaikan tarkka osoite ja sovi opastuksesta paikalle.

5 Älä sulje puhelinta ennen kuin saat luvan

MUISTA AINAKIN TÄMÄ: RAUHOITU JA VASTAA PUHELIMITSE ESITETTYIHIN KYSYMYKSIIN SEKÄ NOUDATA ANNETTUJA OHJEITA!

HUOM! Tee hätäilmoitus aina, kun:

- epäilet tulipaloa
- et saa selville savun tai hajun alkuperää
- tulipalon vaara on ilmeinen
- on sattunut vaarallisen kemikaalin vuoto tai onnettomuus
- nopea apu on tarpeen ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamiseksi
- Ilmoita palokunnalle aina myös sammutetuista tulipaloista!

Tulipalon sattuessa

- pelasta itsesi ja vaarassa olevat. Yritä sammuttaa palo.
 - ilmoita hätäkeskukseen 112 (ks. hätäilmoitus), älä katkaise puhelua ennen kuin saat siihen luvan
 - rajoita palo sulkemalla ikkunat ja ovet
 - varoita muita vaarassa olevia
 - opasta sammuttajat kohteeseen
- Älä vaaranna itseäsi!

Tapaturman tai äkillisen sairauskohtauksen sattuessa

- Vaikea tapaturma tai sairauskohtaus
 - a) Varmista hengitys; puhdista hengitystiet. Jos potilas ei hengitä, aloita puhalluselvytys.
 - b) Varmista sydämen toiminta. Jos sydän toimii, jatka puhalluselvytystä. Ellei sydän toimi, aloita ulkoinen painantaelvytys välittömästi (2 puhallusta ja 10 painallusta, 6 sarjaa/minuutti, kunnes potilas saadaan lääkärin hoitoon). Tyrehdytä verenvuoto.
 - c) Estä lisäonnettomuudet.
 - d) Tee hätäilmoitus numeroon 112.
 - e) Älä jätä loukkaantunutta tai sairauskohtauksen saanutta yksin.
- Lievä tapaturma; hoidetaan paikan päällä tai terveyskeskuksessa.

Yhteyshenkilöitä

Toimistopäällikkö Maarit Simelius, Toisen asteen koulutus, puh. 06 326 7402
Mekaanikko Esa Finnilä, Vaasan ammattiopisto, puh. 040 563 7416
Vaasan kaupunki / päivystys 040 592 4610

LIITE 15: Turvallisuustarkastuslomake

• Tarkastettu rakennus tai alue			
Tarkastuksen kohde		ok	vika
Uloskäytävät ja varatiet ovat vapaana tavaroista			
Poistumistiemerkinnot ovat puhtaat / toimivat ja paikallaan, eikä niitä ole peitetty			
Uloskäytävillä sijaitsevat ovet on avattavissa ilman avainta (virka-aika)			
Alkusammutusvälineet ovat toimintakunnossa ja merkityillä paikoillaan			
Käsiammuttimien määräaikaistarkastukset on suoritettu			
Sammuttimien edustat ovat vapaana tavaroista			
Sammuttimien merkinnät ovat puhtaat ja paikallaan eikä niitä ole peitetty			
EA -välineitä on saatavilla ensiapukaapeista.			
EA -välineiden päivykset ja pakkaukset ovat kunnossa			
Käyttökelpoisia henkilösuojaimia on riittävästi saatavilla (suojahanskat, kuulo- ja silmäsuojat)			
Ylimääräinen (tarpeeton) palava materiaali on poistettu sisätiloista			
Rakennusten ulkoseinustoille ei ole kertynyt tavaraa (tuhopoltojen ehkäisy)			
Ilmanvaihtokonehuoneissa, sähköpää- ja ryhmäkeskuksissa ei varastoida tiloihin kuulumatonta tavaraa			
Palo-ovet pidetään suljettuna			
Palo-ovet sulkeutuvat ja salpautuvat tiiviisti			
Osastointi on ehyt ja läpiviennit on tiivistetty			
Vaaralliset aineet säilytetään niin, etteivät asiattomat pääsen niihin käsiksi			
Vaarallisten aineiden astiat ovat hyllyillä eikä vuotoja esiinny			
Vaarallisten aineiden merkinnät ja käyttöturvallisuustiedotteet on päivitetty ja paikallaan			
Vaarallisia aineita on työpaikalla vain päivittäin tarvittava määrä, loput ao. varastossa			
Sähkömoottorien tuuletus on esteetöntä			
Viallisia tai puutteellisia sähkölaitteita / -johtimia ei ole käytössä			
Kiinteät sähköasennukset ovat asianmukaisesti kiinnitettynä			
Sähkökeskusten edustat ovat vapaana tavaroista			
Kiinteistön osoitemerkinnot ovat paikallaan			
Pelastustiet ovat avoimet ja käyttökunnossa pelastusajoneuvoille			
Piha-alueiden aitaus, opasteet, valaistus ja liukkaudenesto ovat kunnossa			
Talotikkaat, lapetikkaat ja kattosillat sekä kiinnityspisteet ovat kunnossa			
Ulko-ovien mekaaninen lukitus on kunnossa			
Aina lukossa pidettävät ovet (sekä ulko- että sisäovet) ovat lukossa			
Ilmoitustauluilla esitettävät turvallisuusasiakirjat ja toimintaohjeet ovat paikallaan ja päivitetty			
Tarkastuksen kohde		ok	vika
Henkilökunta hallitsee alkusammutuksen, hätäilmoituksen tekemisen, toimenpiteet onnettomuus-			

tilanteissa sekä kuultaessa yleinen vaaranmerkki		
Turvallisuus- ja apulaisturvallisuuspäällikkö tarkastaa		
Turvallisuusorganisaation henkilöstöluettelo on päivitetty		
Kiinteistön turvallisuuslaitteistoihin liittyvät ylläpitovastuut on päivitetty		
Turvallisuussuunnitelma on keskeisiltä osiltaan päivitetty		
Tulityöluvat, lupamenettely ja tulitöiden tekemiseen liittyvät turvajärjestelyt ovat kunnossa		
Avainkontrollia noudatetaan		
Palotarkastuksessa havaitut puutteet on korjattu		
Asiapapereiden säilytystä ja hävittämistä, kulkuoikeuksia sekä salasanoja ja käyttöoikeuksia koskevat järjestelyt ovat kunnossa		
Suojelumateriaalin määrä, laatu, kunto ja sijoitus ovat kunnossa (väestönsuojien hoitajat)		
Tulitöiden toimintasuunnitelma on päivitetty ja kunnossa		

Huomautettavaa:

Turvallisuustarkastus

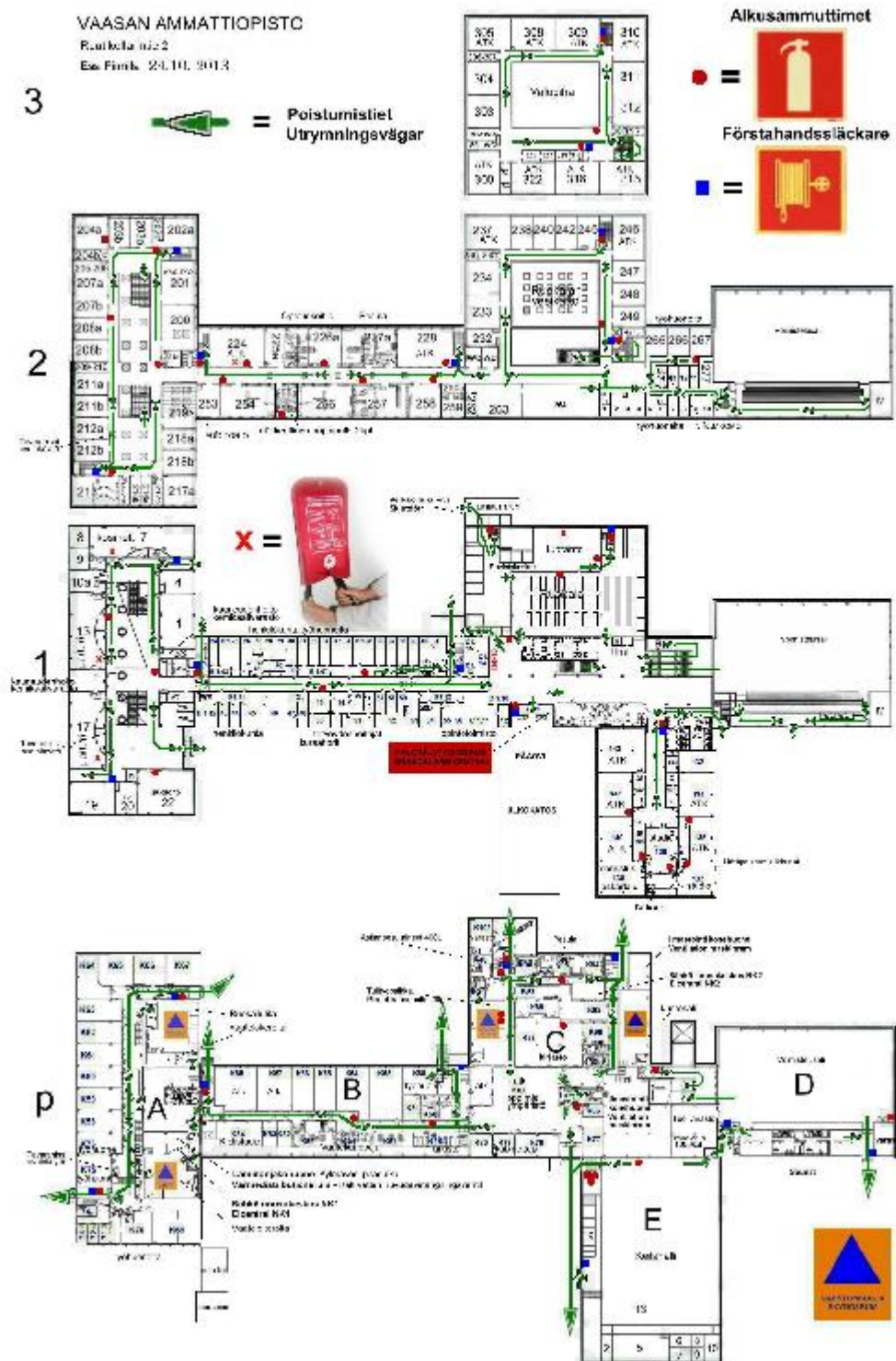
Pvm _____ . 201 _____ Tarkastajat _____

Turvallisuustarkastuksessa havaitut puutteet on korjattu:

Pvm _____ . 201 _____ Tarkastajat _____

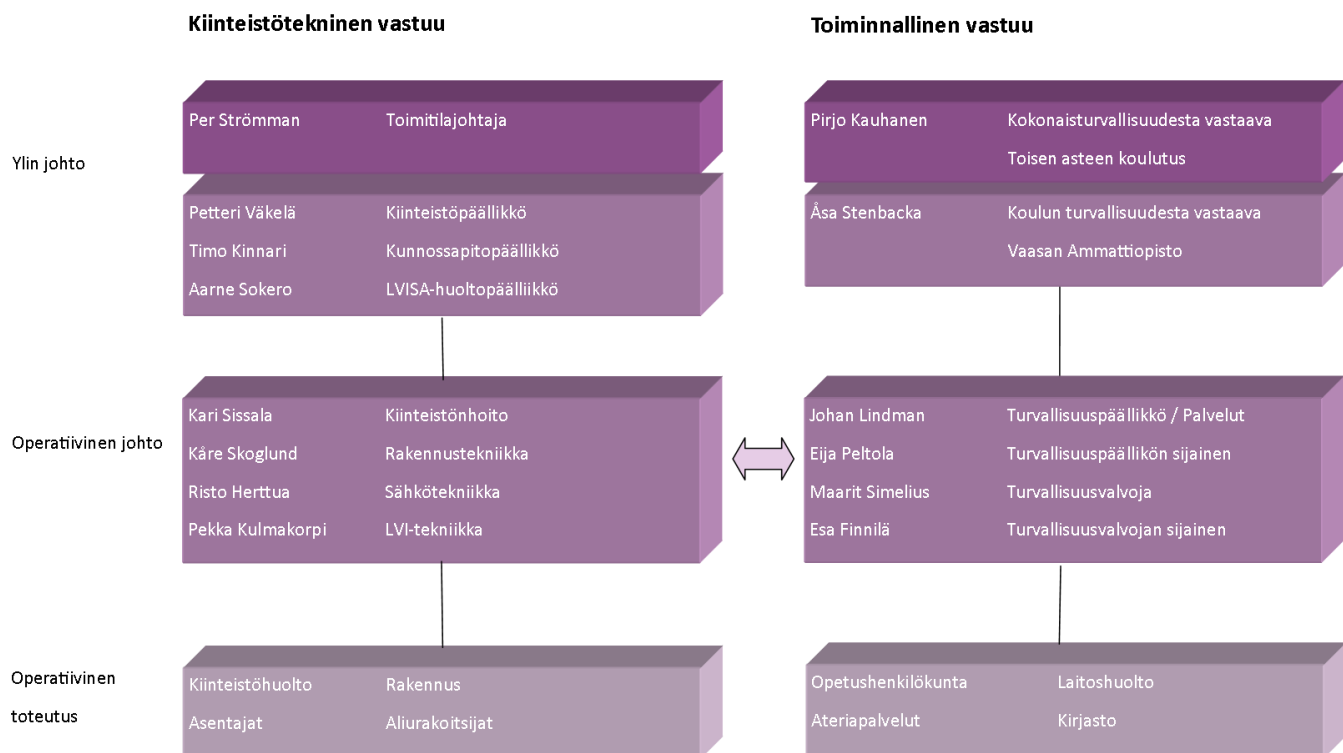
Palo- ja henkilöturvallisuuslaitteistojen sekä muiden laitteistojen ylläpitovaatimukset	
Alkusammutusvälineet	Käsisammuttimien tarkastusväli on kaksi vuotta (sisätiloissa olevat), ulkona olevat käsisammuttimet huolletaan vuosittain. Sammuttimet on huollettava jokaisen käytön jälkeen. Jos sammutin on ulkona tai työkoneessa, on tarkastusväli yksi vuosi.
Automaattinen paloilmoin	Laitteistolle on nimettävä ja koulutettava hoitaja. Laitteiston toimintakokeilut on tehtävä säännöllisesti kuukausittain. Tehdyistä toimintakokeiluista on pidettävä päiväkirjaa. Laitteistolle on tehtävä määräaikaistarkastukset joka kolmas vuosi (tarkastuslaitos suorittaa).
Turva- ja merkkivalokeskus	Laitteistolle on nimettävä ja koulutettava hoitaja. Turvavalokeskuksen akut on koestettava 30 minuutin kuormitustestillä vähintään neljä kertaa vuodessa. Tehdyistä koestuksista on pidettävä päiväkirjaa.
Ilmanvaihtohormien puhdistus ja huolto	Hoitolaitoksissa ilmanvaihtokanavat ja laitteiston tulee puhdistaa 5 vuoden välein
Sähkötarkastus	Koulujen sähkötarkastus tulee suorittaa Tukes-ohje S4-11: n mukaisesti 15 vuoden välein.
Kiinteistön omistaja tai toiminnanharjoittaja on velvollinen huolehtimaan, että yllämainitut toimenpiteet suoritetaan.	

LIITE 16: Poistumistiet

LIITE 17: Turvallisuusorganisaatio VAO

Turvallisuusorganisaatiokaavio VAO Hansa 2

LIITE 18: Turvallisuusorganisaatio VAKK

Turvallisuusorganisaatiokaavio VAKK Hansa 2

